RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Andra Kammaren. N:o 17.

Lördagen den 6 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 27 och 28 nästlidne Februari förda protokoll.

§ 2.

Anställdes, enligt derom förut fattadt beslut, val af dels tjugufyra valmän för att utse Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter, dels sex suppleanter för dessa valmän; och befunnos efter valförrättningarnes slut hafva blifvit utsedde

till valmän:

Herr	*Sven Andreasson*	med	146	röster.
„	*J. F. Fredricson*	„	146	„
„	*Gustaf Jonsson*	„	146	„
„	*I. Lyttkens*	„	146	„
„	*Ola Månsson*	„	146	„
„	*A. Andersson* i Intagan	„	100	„
„	*A. Andersson* i Smedbyn	„	100	„
„	*I. Asklöf*	„	100	„
„	*Aug. Börjesson*	„	100	„
„	*P. A. Hellgrén*	„	100	„
„	*P. Hübinette*	„	100	„
„	*J. E. Johansson* i Forneby	„	100	„
„	*C. A. Jönsson*	„	100	„
„	*Lasse Jönsson*	„	100	„
„	*E. Key*	„	100	„
„	*C. Magni*	„	100	„
„	*Sven Magnusson*	„	100	„
„	*Sven Nilsson*	„	100	„

Herr *Mathias Olsson* ... ... med 100 röster.
„ *J. M. Svensson* ... ... „ 100 „
„ *A. W. Westerdahl* ... ... „ 100 „
„ *E. Westin* ... ... „ 100 „
„ *P. Westman* ... ... „ 100 „
och „ *A. W. Wigardt* ... ... „ 100 „

samt till *suppleanter:*

Herr *Ad. Fr. Petersson,*
„ *Carl Mejenqvist,*
„ *C. J. Ödman,*
„ *Gustaf Carlsson,*
„ *N. Nilsson* i Stäfvie
och „ *Hans Johnsson*
med 83 röster hvardera.

Den här ofvan angifna ordning mellan suppleanterne blef genom lottning bestämd.

§ 3.

Föredrogos och hänvisades till Konstitutions-Utskottet följande, i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motioner, nemligen:

Herr *Nils Peterssons* motion, N:o 154, om ändringar i 13 § Riksdagsordningen;

Herr *Jöns Rundbäcks* motion, N:o 155, angående ändring af 87 § 2 mom. Regeringsformen; och

Herr *Erik Westins* motion, N:o 156, om ändringar i grundlagarne i syfte att få tillfälliga utskott utbytta mot ett ständigt utskott.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Stats-Utskottets utlåtanden N:is 9 och 17;

Banko-Utskottets memorial N:is 6, 7 och 8; samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtanden N:is 1 och 2 (i samlingen N:is 5 och 6).

§ 5.

Fortsattes föredragningen af Stats-Utskottets utlåtande N:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel.

I ordningen förekom

Punkten 6.

Mom. b).

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne.

Utskottet hade i detta moment utlåtit sig öfver en del af Kongl. Maj:ts framställning beträffande löneregleringen för *häradsskrifvarne* samt, i öfverensstämmelse med hvad af Kongl. Maj:t blifvit föreslaget, hemstält,

att Riksdagen, med godkännande af föreslagna grunder och närmare bestämmelser för löneregleringen för häradsskrifvarne, måtte besluta:

dels att alla till häradsskrifvare anslagna boställen eller löningsjordar till statsverket indragas den 14 mars 1883; dock med iakttagande

att sådan indelningshafvare eger att, om han så önskar, under sin återstående tjenstetid och med rätt till fardagsår för sig eller sterbhus, fortfarande såsom löneförmån åtnjuta sitt boställe eller sin löningsjord mot det afdrag å den kontanta lönen, som efter uppskattning kan blifva bestämdt; samt

att staten, då han från vederbörande indelningshafvare eller hans sterbhus öfvertager boställe eller löningsjord, efter värdering vid syn, jemväl öfvertager sådana å fastigheten befintliga, indelningshafvaren tillhöriga åbyggnader, som vid synen anses vara för fastigheten nyttiga;

och dels att, med löneregleringens inträdande skall för häradsskrifvarne upphöra den nu varande rättigheten till expeditionslösen, uppbördsprocenter, provisioner, arfvoden af allmänna bevillningen samt öfriga extra inkomster; dock med det undantag, att följande sportler komma att till samme tjenstemän fortfarande utgå, nemligen

lösen för sådana expeditioner, som part eller annan på egen begäran erhåller eller eljest icke författningsenligt är pligtig att lösa:

provisioner för uppbörd och redovisning af landstings, kommuners eller enskilda inrättningars afgifter eller utaf medel af än mer enskild natur; och

den häradsskrifvarne tillkommande debetsedelslösen; samt tills vidare och intilldess annorlunda kan varda förordnadt

åklagareandelar af sakören.

Vid förevarande moment voro reservationer inom Utskottet anmälda

dels af Herr *Liss Olof Larsson;*

dels af Herr *Ola Andersson* i Burlöf, med hvilken Herrar *Carl Ifvarsson, O. B. Olsson, Nils Petersson* och *Sven Nilsson* instämt, och hvilken, enär Utskottet i sin motivering, bland annat, anfört, det häradsskrifvarne, på sätt i statsrådsprotokollet jemväl funnes omförmäldt, borde sjelfve vidkännas de kostnader för arbetsbiträde, skrifmaterialier och andra expenser, som af tjensternas skötande föranleddes, med Kongl. Maj:t förbehållen rätt att framdeles, i sammanhang med den slutliga pröfningen af frågan om öfrige fögderitjenstemäns rätt till ersättning för resor i tjensteärenden, besluta om och i hvad mån sådan rättighet jemväl skulle häradsskrifvarne förunnas — uttalat den åsigt, att ifrågavarande löneregleringen icke borde godkännas *med* en sådan Kongl. Maj:t förbehållen rätt, som nyss är nämnd, och således för sin del föreslagit att Utskottets hemställan måtte erhålla följande lydelse:

"att Riksdagen, med godkännande af föreslagna grunder och

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

närmare bestämmelser för löneregleringen för häradsskrifvare, dock utan något medgifvande om annan rätt till reseersättning än som nu kan ega rum, må besluta:

dels" — — — (lika med Utskottet);

dels ock af Herr *Olof Jonsson*, hvilken tillstyrkt Utskottet att göra en så lydande hemställan:

"att Riksdagen, under förutsättning att en omreglering af fögderierna snart varder vidtagen i syfte att minska deras antal, med godkännande af föreslagna grunder och närmare bestämmelser för löneregleringen för häradsskrifvarne, dock utan något medgifvande om annan rätt till reseersättning, än som nu kan ega rum, må besluta" — (för öfrigt lika med Utskottet).

Sedan Utskottets förslag blifvit uppläst, anförde

Herr Liss Olof Larsson: Jag har, såsom Herrarne finna, emot Utskottets betänkande i denna punkt anfört min reservation, men skulle likväl nu knappt hafva vågat uppträda med något yrkande i den rigtning reservationen afser, för så vidt jag icke hade haft förhoppning att erhålla understöd deruti från en sådan talare som min ärade vän Herr Casparsson på upsalabänken. Af den diskussion, som vid sista plenum egde rum i denna Kammare, har jag nemligen anledning tro, att jag från det hållet har att vänta understöd, enär han då uttalade sitt beklagande öfver att han, då det var fråga om fastställande af löneregleringen för arméns befäl, icke understödde min i den frågan afgifna reservation, och hvilken gick i samma rigtning som den jag nu afgifvit.

Jag har icke kunnat vara med om Kongl. Maj:ts förslag till löneregleringen för häradsskrifvarne, icke derföre att jag i närvarande stund icke anser dem i förhållande till andra tjenstemän hafva små löner, men emedan jag fortfarande står qvar på samma ståndpunkt som förut, och anser att Riksdagen vid löneregleringar för såväl arméns befäl som för landtstatens tjenstemän begagnat ett bakvändt sätt, då man först reglerar lönerna och sedermera tjenstgöringen och tjenstgöringsdistrikten. Jag tror knappt någon i denna Kammare kan föreställa sig, att om vi vägrat fastställa den föreslagna löneregleringen för den indelta arméns och flottans befäl, vi skulle fortfarande qvarstått på samma ståndpunkt som nu. För min del är jag fullt och fast öfvertygad, att frågan om grundskatternas och indelningsverkets afskaffande skulle hafva kommit på vida bättre ståndpunkt, om vi då helt och hållet afslagit den föreslagna löneregleringen för armén och flottan, än nu sedan vi gått in på att reglera lönerna först, i förhoppning att arbetet sedan skulle reglera sig sjelft. Samma förhållande är det äfven med vissa af landstatens tjenstemän nemligen kronofogdar och länsmän. Hade vi sagt nej till löneregleringen intill dess vi fått oss förelagdt en reglering äfven af tjenstgöringsdistrikten, så hade helt visst den sistnämnda regleringen icke länge låtit vänta på sig, men nu befarar jag att vi få vänta och vänta länge. Jag opponerade mig också mot Kongl. Maj:ts, af Utskottet understödda, förslag till

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

reglering af dessa tjenstemäns löner, icke derföre att jag ansåg de till dem förut utgående lönerna vara tillräckligt stora, utan emedan deras tjenstgöringsdistrikt icke blifvit reglerade och en dylik åtgärd efter mitt förmenande bort föregå löneregleringen. Jag visade då, hurusom vissa kronofogdedistrikt hade en folkmängd af omkring 17,000 invånare, under det att i andra distrikt invånarnes antal uppgick till mellan 50 och 60 tusen. Vidare visade jag, hurusom i ett län folkmängden i medeltal för hvarje länsman uppgick till 4 à 5 tusen personer, under det att i annat län medeltalssiffran var 12,000. Dessa oegentligheter ansåg jag borde afhjelpas i sammanhang med löneregleringen, men fick till svar, att blott den senare försiggår skulle nog en reglering af distrikten med det snaraste följa efter. Uti Kongl. Maj:ts statsverksproposition för innevarande år omnämnes i bilagan 5 b pag. 59, att fråga är om indragning af 15 länsmansbefattningar, men på samma gång om inrättande af 28 nya länsmansdistrikt. Detta omnämnes visserligen i förbigående, och såsom varande ett förslag af länsstyrelserna, men visar dock tillräckligt på hvad sätt man ämnar genomföra den åstundande regleringen, och hvad man har att vänta då bemälde myndigheters förslag angående reglering infordras.

Hvad nu häradsskrifvaretjensterna vidkommer, förhåller det sig med de rörande dem ifrågasatta regleringar på samma sätt som med kronofogde- och länsmanstjensterna, då den nya lönestaten för dem framlades. Äfven för häradsskrifvarne vill man uppgöra en ny lönestat, innan en reglering af deras tjenstgöringsområden egt rum, oaktadt en sådan reglering synes vara af behofvet högeligen påkallad. Uti Herr civilministerns anförande till statsrådsprotokollet heter det, ibland annat: "Då häradsskrifvarnes mest betungande göromål, mantalsskrifningen och debiteringen, otvifvelaktigt, med hänseende till det arbete desamma kräfva, i det allra närmaste rätta sig efter folkmängden inom tjenstedistriktet" etc., och Utskottet upprepar ungefär samma ord. Då dessutom den Kongl. propositionen upplyser om, att häradsskrifvarnes tjenstedistrikt äro så olika, att under det i vissa folkmängden utgöres af mindre än 10,000 personer, uppgår den i andra distrikt till öfver 60,000 personer. Häraf torde ju följa, att på vissa ställen häradsskrifvarne hafva sex gånger så mycket att göra som åtskilliga innehafvare af samma befattning på andra håll. Men lönerna äro det oaktadt föreslagna lika stora för dem alla, och skilnaden i deras inkomster skulle följaktligen komma att betingas endast af de sportler, som antingen såsom debetssedelslösen eller såsom tillägg å tjenstgöringspengarne kunna dem tillfalla. Lönebeloppen deremot äro, som sagdt, lika stora, och detta är ett missförhållande, som efter mitt förmenande lämpligast hade blifvit afhjelpt, derigenom att frågan om distriktens omreglering blifvit afgjord, innan förslaget till ny lönestat blifvit framlagdt.

Det finnes ingen anledning att antaga, och Kongl. Maj:ts proposition innehåller ej heller något derom, att häradsskrifvarne skulle vara så öfverhopade med göromål, att de icke medhinnas. Då man deraf måste sluta, att de häradsskrifvare, hvilkas distrikt innehålla 60,000 personer och derutöfver, icke hafva för mycket att göra, så ligger nära till hands det spörjsmålet, huru mycken sysselsättning

Angående lönereglering för häradsskrifvarne. (Forts.)

finnes för de häradsskrifvare, hvilkas tjenstedistrikt räkna endast ett tiotusental personer. Såvidt jag kan se saken, måste desse senare vara utan sysselsättning under ungefär fem sjettedelar af året. Jag ber emellertid att få påpeka hvad jag redan förut framhållit, nemligen att jag nu fäst mig endast vid sjelfva lönebeloppen, icke vid de sportler, som kunna ifrågakomma.

Lika litet som jag förut kunnat gilla det bakvända sätt att gå tillväga, då man först velat reglera lönerna för tjenstemännen, innan behöfliga förändringar med afseende å deras tjenstgöringsområde blifvit vidtagna, lika litet kan jag nu biträda det förslag till ny lönestat för häradsskrifvarne, som här föreligger. Jag hyser visserligen ingen förhoppning att åtminstone denna gång min åsigt skall göra sig gällande, men jag har dock ansett mig böra till protokollet uttala densamma. Något yrkande skall jag icke heller göra, såvida jag icke möjligen vinner något understöd, i synnerhet från det hållet der jag antydde att jag väntar ett kraftigt sådant.

Häruti instämde Herr Svensén.

Herr Nils Petersson: Såsom af betänkandet synes, har äfven jag reserverat mig mot det föredragna momentet i denna punkt. Min reservation var dock i sjelfva verket af mera vidsträckt omfång, än af betänkandet framgår, ehuru jag icke ansåg nödigt att upptaga densamma i en särskild bilaga, emedan jag trodde mig kunna gifva min åsigt närmare tillkänna här i Kammaren.

Det har äfven varit min åsigt, att det icke är någon synnerlig brådska med regleringen af häradsskrifvarnes löner, och lika med den föregående talaren anser jag, att distrikterna böra regleras först och lönerna sedan. Men hittills har man verkligen gått i den rigtningen vid regleringarne att lönerna varit hufvudsaken, men regleringen af göromålen en bisak, som kunde lemnas åt en oviss framtid; och vi lära nog få se oss om, huru snart den kommer till stånd. Då jag icke betviflar, att ju äfven den lönereglering, hvarom nu är fråga, kommer att vinna Riksdagens bifall, så har jag emellertid velat nedlägga min protest mot ett sådant sätt att gå till väga.

För öfrigt anser jag att, då man nu skall reglera lönerna, man icke bör bibehålla så många sportler, som här är föreslaget. Derigenom kommer äfven en blifvande reglering af göromålen att ytterligare försvåras, ty om man framdeles skulle anse sig böra pålägga häradsskrifvarne någon förändring beträffande göromålen, hvilken komme att i större eller mindre mån inverka till minskning af deras sportler, sådana dessa af Utskottet här tillstyrkts i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, så mötes man då af den invändningen, att de i sådant hänseende icke äro skyldige att gå in på något annat än som var stadgadt, då de mottogo tjensten, och att de egde rätt att fortfarande uppbära oafkortade de sportler, som blifvit dem tillförsäkrade. När man, som Utskottet säger, att "med löneregleringens inträdande skall för häradsskrifvarne upphöra den nu varande rättigheten till expeditionslösen, uppbördsprocenter etc.," så bör man också mena hvad man säger och icke sedan komma och stadga så många undantag, som här

Angående löneregering för häradsskrifvarne. (Forts.)

skett i fyra särskilda punkter. Bland dessa undantag förekommer först lösen för sådana expeditioner, som part eller annan på egen begäran erhåller eller eljest icke är pligtig att lösa. Men på det sättet — det få Herrarne nog se — blir det snart sagdt alla expeditioner som komma att betalas. Att de i andra punkten omförmälda provisioner för uppbörd och redovisning för kommuners eller enskildes medel bibehållas, torde vara ganska rigtigt och det vill jag derföre icke säga något om. Men deremot borde lösen för debetsedlarne, hvarom talas i tredje punkten, helt och hållet borttagas, då den, efter hvad jag vet, lätt föranleder till missbruk. De provisioner, som omförmälas i den nästföregående punkten, äro så pass rikliga, att de kunna räcka till att äfven betala kostnaderna för debetsedlarne. Dessa, som äro små tryckta lappar, kunna väl icke kosta så särdeles mycket, men det oaktadt får man i lösen för dem betala ända till 75 öre.

Såsom jag redan förut nämnt, anser jag, lika med den föregående talaren, att det gerna kan anstå med hela regleringen; men för den händelse denna åsigt icke vinner framgång, anser jag, att inga andra sportler böra bibehållas än de i tredje punkten omförmälda provisioner, och jag anhåller derföre hos Herr Talmannen om proposition på en sådan förändring i Utskottets förslag.

Herr Wigardt: Att häradsskrifvarne ingått till Kongl. Maj:t med begäran om lönetillskott är något som alls icke förundrar mig; de hafva dervid endast följt exemplet af statens öfrige tjenstemän. Men hvad som förundrar mig är, att Stats-Utskottet icke allenast föreslagit en temligen väl tillskuren lön — hvilken jag dock för min del bifaller — utan äfven föreslagit en mängd sportler och bland dessa debetsedelslösen och åklagareandelar af sakören, hvilket jag deremot icke kan gilla. Jag tror, att det vore orätt att bibehålla denna debetsedelslösen, som synnerligen drabbar den fattigare befolkningen och derföre, åtminstone i den bygd jag tillhör, af allmänna folkmedvetandet anses ganska förhatlig. Jag anhåller derföre hos Herr Talmannen om proposition på yrkande om bifall till Utskottets förslag, med den förändring att orden "den häradsskrifvarne tillkommande debetsedelslösen; samt tills vidare och intilldess annorlunda kan varda förordnadt åklagareandelar af sakören" måtte utgå. Den lön Utskottet för dessa tjenstemän föreslagit anser jag tillika med ändå återstående sportler vara fullt tillräcklig att bereda dem en anständig, för att icke säga riklig bergning.

En annan omständighet, som härvid icke bör lemnas utan afseende, är, att kompetensvilkoren för dessa tjenster icke äro synnerligen stora. I Herr Civilministerns anförande till statsrådsprotokollet den 9 januari innevarande år finnes åberopad en Kongl. kungörelse af den 12 maj 1865, som gifver vid handen, att för anställning såsom häradsskrifvare erfordras blott afgångsexamen från allmänt läroverk jemte bevis om ådagalagd skicklighet i kamerala göromål. Således ser man, att fordringarne icke äro särdeles stora. Jag tillåter mig äfven att uppdraga en jemförelse emellan häradsskrifvarne och åtskilliga andra tjenstemän i fråga om löneförmåner. Om jag då t. ex.

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

ser på komministrarne på landet, så uppgår deras aflöning i allmänhet, åtminstone inom det stift jag tillhör, till 1,000—1,200 kronor, således föga öfver $\frac{1}{4}$ af den åt häradsskrifvarne af vederbörande föreslagna lönen. Och dock böra vi komma ihåg, att komministrarne äro akademiskt bildade personer, hvilket icke är något nödvändigt vilkor för att blifva häradsskrifvare. Dessa befattningar kunna ju ofta skötas af andra personer, såsom t. ex. landtmätare, och för öfrigt af hvilken redbar, skrif- och räknekunnig person som helst. Det torde således icke möta några svårigheter för en häradsskrifvare i de större fögderierna, om behofvet så påkallar, att mot en obetydlig ersättning skaffa sig biträde.

Jag fortfar derför med mitt yrkande hos Herr Talmannen om proposition derpå, att orden: *debetsedelslösen* och *åklagareandelar af sakören* måtte utgå, men vill för öfrigt bifalla Utskottets förslag sådant det föreligger.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag har i det hufvudsakligaste biträdt Stats-Utskottets tillstyrkan af den ifrågavarande löneregleringen, emedan jag dels tror, att den kan vara berättigad, dels ock af erfarenheten lärt, att, då det är fråga om förbättringar af dessa tjenstemäns liksom kronofogdarnes löner, så har hvarje försök till motstånd alltid misslyckats. Och har jag icke kunnat förklara detta på annat sätt, än att dessa tjenstemän måtte hafva rätt många enskilda vänner inom riksdagen. Jag tror således, att ett yrkande på afslag icke tjenar till något; och den ledamot af Stats-Utskottet, som framställt detta yrkande, har icke heller så synnerligen allvarligt försvarat detsamma inom Utskottet. Hvad för öfrigt beträffar hans klander af löneregleringar i allmänhet, kan han nog till en del deri hafva rätt, och således kan uttalandet af detta klander till någon del anses befogadt. Men jag tror tillika, att han tagit så verksam del i dessa löneregleringar, att han, äfven om han dervid sökt göra en eller annan modifikation i de fattade besluten, icke egentligen är den, som bör uttala en allmän förkastelsedom öfver dem. Ett motiv för afslag å detta förslag skulle enligt hans åsigt ligga uti den stora olikhet i tjenstgöringsdistrikt och folkmängd, som eger rum, och han drog deraf den slutsats, att, då inom ett häradsskrifvaredistrikt folkmängden kan vara 5, 6, 7 till 8 gånger större än i ett annat, så skulle häradsskrifvaren i detta senare distrikt få sysselsättning i och för tjensten allenast under en femtedel eller en sjettedel af året. Men detta missförhållande kan ju dock på annat sätt förklaras. Det kan ju nemligen hända, att den, som har det större tjenstgöringsdistriktet med den större folkmängden, får hålla sig så mycket flere biträden och i sådant afseende vidkännas större kostnader. Jag tror derföre icke, att det är alldeles rätt att såsom skäl för afslag framhålla, att den ene har sysselsättning blott under någon liten del af året.

Hvad vidare beträffar förslaget om att afskaffa debetsedelslösen, tror jag, att en sådan åtgärd vore olämplig. Just denna debetsedelslösen skall enligt min tanke utjemna den olikhet, som eger rum mellan de olika distrikten. Och dessutom få ju häradskrifvarne sjelfve

Angående lönereglering för häradsskrifvarne. (Forts.)

bestå sig hvarjehanda skrifmaterialier och dylikt, för hvars anskaffande kostnaderna naturligtvis ökas i den mån distrikten äro större.

Hvad derefter angår afskaffande af lösen jemväl för enskilda expeditioner, så föreställer jag mig, att icke heller detta skulle kunna ske utan olägenhet. Jag befarar, att häradsskrifvarne skulle blifva onödigtvis besvärade med expedition af handlingar, som man eljest icke skulle begära, derest en lämplig lösen vore åsatt.

Då jag sålunda i hufvudsak sluter mig till Utskottets förslag, ber jag likväl att deremot få göra en anmärkning, som visserligen icke är betydlig, men som jag dock hoppas, att Kammaren skall finna berättigad. Med denna reglering är förenad en uppofiring för statsverket till belopp af omkring 23,000 kronor. Det synes mig då icke vara rätt, att, jemte det man godkänner denna reglering, man också går in på att dessa tjenstemän skulle kunna när som helst få en ökad ersättning för sina resor utöfver hvad de nu hafva. Efter att hafva på sidan 15 i sitt betänkande börjat sitt tillstyrkande af Kongl. Maj:ts proposition med de orden, "att Utskottet får samma förslag till bifall förorda", fortsätter Utskottet på sidan 16 "*med Kongl. Maj:t förbehållen rätt* att framdeles, i sammanhang med den slutliga pröfningen af frågan om öfriga fögderitjenstemäns rätt till ersättning för resor i tjensteärenden, besluta om och i hvad mån sådan rättighet jemväl må häradsskrifvarne förunnas."

Det är detta lilla förbehåll, som jag för min del icke velat eller kunnat gå in på. Först och främst äro dessa Utskottets ord till sitt innehåll vidsträcktare, än Kongl. Maj:t begärt. Kongl. Maj:t har i sin proposition endast sagt, att Kongl. Maj:t vill framdeles taga i öfvervägande, om och i hvad mån de skulle hafva rätt till ersättning för resor i tjensteärenden. Här har Utskottet sagt: "med Kongl. Maj:t förbehållen rätt *att besluta*". Vidare innefattar denna ersättning andra och flera resor än de, för hvilka ersättning nu utgår. Jag har icke åsyftat annat, än att jemte lönegleringen bibehålla den rätt till reseersättning, som dessa tjenstemän hittills haft. Denna ersättning utgår nu enligt resereglementet den 30 December 1863 endast för extra förrättningar. Men här är föreslaget, att häradsskrifvarne skulle kunna få ersättning för *alla* resor i tjensteärenden. Och detta innebär en ökning i löneinkomsten, som jag för min del icke vill bevilja i sammanhang med denna lönereglering. Denna min åsigt blef också temligen allmänt erkänd inom Utskottet; och att den icke blef Utskottets beslut berodde endast derpå, att jag, som påyrkade återremiss, icke var i tillfälle att i hast formulera mitt förslag till beslut. Utskottets förslag segrade derföre vid voteringen med 14 röster emot 10.

Jag ber således, att få hänvisa till min reservation, och anhåller att Utskottets förslag måtte bifallas på följande sätt:

att Riksdagen, med godkänande af föreslagna grunder och närmare bestämmelser för lönereglering för häradsskrifvare, dock utan något medgifvande om annan rätt till reseersättning än som nu kan ega rum, må besluta:

dels — — — (lika med Utskottet.).

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

Chefen för Kongl. Civildepartementet, Herr Statsrådet Thyselius: Regeringen har här framlagt ett förslag till reglering af häradsskrifvarnes löner och det torde kanhända vara i sin ordning att fatta beslut derom vid denna Riksdag, då lönerna redan förut blifvit bestämda för deras närmast stående tjenstekamrater, och Utskottet har äfven välvilligt tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts i fråga härom framlagda förslag. Några anmärkningar hafva likväl blifvit framstälda mot detsamma, men då de, delvis redan blifvit bemötta, återstår för mig icke mycket, hvaråt jag behöfver begära Kammarens uppmärksamhet.

Hvad angår den siste ärade talarens reservation, ber jag liksom han att få fästa uppmärksamheten derpå, att Kongl. Maj:t icke af Riksdagen begärt någon förändring i de stadganden, som nu äro gällande i afseende på reseersättning för häradsskrifvare. I följd deraf synes det mig, att Utskottet icke behöft yttra sig derom; men jag kan finna en förklaring till detta yttrande i den omständigheten, att Utskottet strax förut säger: "häradsskrifvarne sjelfva vidkännas de kostnader för arbetsbiträde, skrifmaterialier och andra expenser som af tjenstens skötande föranledas." Jag har föreställt mig, att Utskottet möjligen ansett, att, om något tillägg icke blifvit gjordt deraf skulle kunna anses följa, att häradsskrifvarne icke skulle hafva att påräkna ersättning för några tjensteresor. Sådan är dem likväl i viss mån tillerkänd, såsom den siste talaren äfven omförmälde, och utgår efter utfärdadt resereglemente. Men nu är förhållandet, att när detta reglemente utkom, var skjutslegan bestämd lika för hela riket och utgick med lägre belopp än nu. Gällande resereglementet upptager icke skjuts efter ett visst antal hästar, utan i stället en viss penningesumma, så beräknad att för en mil skulle ersättning för skjuts och vagnspenningar vara 1 krona 25 öre. Nu veta vi, att skjutslegan kan uppgå till 2 kronor, den kan också stanna vid 1 krona 20 öre, men alltid med tillägg af ersättning för åkdon. Att bibehålla ett så beskaffadt stadgande som resereglementet i förenämnda hänseende innehåller, låter sig icke gerna göra. Derför har Kongl. Maj:t fogat anstalt om, att ett nytt resereglemente blir upprättadt. Förslag dertill är redan uppgjordt och anledningen till att detsamma icke ännu blifvit utfärdadt är att finna deruti att infordrade utlåtanden deröfver ännu icke inkommit. När nu detta förslag framlägges till pröfning, kan jag icke annat än förutsätta, att Kongl. Maj:t finner omständigheternas makt bjuda, att reseersättningen icke bestämmes lika för hela riket, utan att den nödvändigt måste rätta sig efter den skjutslega, som skall betalas i den ort, der resan sker. En förändring i sättet att beräkna reseersättningen äfven för häradsskrifvare är således af behofvet påkallad. Första Kammaren har bifallit Utskottets förslag, sådant det föreligger. Men om Andra Kammaren så icke skulle vilja, hemställer jag, huruvida icke orden: "*dock utan något medgifvande om annan rätt till reseersättning än som nu kan ega rum*" torde böra mot några andra utbytas, så att det blir klart, att dermed icke åsyftats, att när de nuvarande bestämmelserna i resereglementet,

varda för öfriga tjenstemän förändrade, desamma fortfarande skola ega tillämpning för häradsskrifvare.

Angående lönereglering för häradsskrifvarne. (Forts.)

Hvad angår en talares yttrande om de extra inkomster, som häradsskrifvarne skulle bibehålla, äro af åtskilliga af Kammarens ledamöter så tillräckliga skäl angifna för Utskottets tillstyrkan af bifall till Kongl. Maj:ts förslag, att jag icke torde behöfva yttra mig derom vidare än beträffande inkomsten af bötesandelar, i afseende hvarå förekommer att den för hela riket icke uppgår mer än till omkring 1,700 kronor, och att denna inkomst, som endast är föreslagen att tills vidare åtnjutas, på sätt embetsverken yttrat, synes allt för ringa, att vid lönegregleringen tagas i särskildt betraktande.

Hvad nu sist beträffar frågan angående fögderiernas och länsmansdistriktens indelning, så ber jag att få rätta en uppfattning, som förekommer uti en af de vid betänkandet fogade reservationer och jemväl af en utaf Kammarens ledamöter här framhållits, nemligen i afseende å antalet af de länsmanstjenster, som äro ifrågasatta att antingen indragas eller bildas nya.

Man har uppfattat såsom en af Kongl. Maj:t gillad åsigt, att 28 nya länsmanstjenster böra inrättas, mot 15, som kunde indragas, och möjligen kan denna missuppfattning vara föranledd af det af mig afgifna, temligen kort till statsrådsprotokollet tagna yttrande; men rätta förhållandet är, att den ifrågasatta tillökningen uti länsmansdistriktenas antal väl blifvit af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uttalad såsom önskvärd, men ingalunda ännu af Kongl. Maj:t pröfvad och godkänd.

Hvad deremot *indragningen* af vissa länsmanstjenster beträffar, så har Kongl. Maj:t tagit denna fråga under ompröfning och derom redan fattat sitt beslut, om för alla länen kan jag icke nu uppgifva, men åtminstone i fråga om de två län, der en sådan indragning i största mån kan ega rum eller Gefleborgs och Gotlands län och hvad det förra af dessa län beträffar, finner Kammaren af nästföljande punkt i det nu föreliggande betänkandet, hurusom Kongl. Maj:t, under förutsättning att Riksdagen bifaller Kongl. Maj:ts framställning om pension åt kronolänsmannen C. A. Engvall, beslutit, att sammanslå två länsmansdistriktet till ett tjenstgöringsområde.

För min del har jag så uppfattat denna fråga, att man först bör tillse, huruvida någon indragning kan ega rum och i sådant fall besluta dess genomförande samt, så vidt möjligt är icke till Riksdagen framkomma med förslag till inrättande af flere länsmansdistrikt, än nu är förhållandet, innan man kunnat se till huruvida icke tillgång till erforderliga nya befattningars uppehållande kunde vinnas genom indragning på annat håll. Men om Kongl. Maj:t möjligen i framtiden skulle anse behöfligt att hos Riksdagen begära medel till en eller annan länsmanstjenst utöfver det nuvarande antalet, så strider detta icke emot förut vunnen erfarenhet. Innan frågan om lönereglering för landtstaten väcktes, var Riksdagen nästan hvar gång den sammanträdde besvärad med framställningar om anvisande af löner till nya länsmansbefattningar. Under de många år, som denna löneregleringsfråga varit under behandling, har Riksdagen såsom jag tror deremot

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

icke erhållit någon Kongl. proposition om tillökning i länsmansdistriktens antal. När så är, torde man icke heller kunna förundra sig öfver, om Kongl. Maj:t efter flere års förlopp skulle nödgas för Riksdagen anmäla behofvet af någon ny sådan befattning, helst behofvet deraf växer med ökad folkmängd och utvecklade näringsförhållanden.

Hvad härefter vidkommer frågan om fögderiernas reglering, så sammanfaller i de flesta fall denna med domsagornas reglering. Det är ock i många hänseenden af stort gagn, att fögderiernas indelning sammanfaller med domsagornas. I de öfriga länen är dels fögderiernas antal större än domsagornas, dels domsagornas antal större än fögderiernas. Nu har Kongl. Maj:t anstält en jemförelse emellan fögderiernas och domsagornas indelning, och uti de län, der de förras antal är större än de senares, har Kongl. Maj:t från vederbörande landshöfdingeembeten infordrat yttranden, huruvida icke fögderiernas antal kunde nedsättas till likhet med domsagornas antal. Men åter i de län, der domsagorna äro flera än fögderierna, der har Kongl. Maj:t icke vidtagit någon åtgärd i ändamål att åstadkomma öfverensstämmelse.

Kammaren torde således finna, att någon benägenhet icke visat sig att öka vare sig länsmansdistriktens eller fögderiernas antal utöfver hvad behofvet kräfver.

Herr Sven Andreasson: Jag har icke reserverat mig mot ifrågavarande punkt och ber derföre att få tillkännagifva, att jag delar de åsigter, som i den af Herr Ola Andersson i Burlöf m. fl. afgifna reservation gjort sig gällande. Och jag har så mycket större anledning att ansluta mig till dessa åsigter, som jag anser att häradsskrifvarnes aflöningsförhållanden blifva tillräckligt tillgodosedda genom nu föreslagna löner och tjenstgöringspenningar, särdeles om man tillika tager behörig hänsyn till de förmåner, som skulle tillkomma dessa tjenstemän genom det af Utskottet tillstyrkta förslaget om ett tillägg af 75 kronor för hvarje börjadt femtusental af folkmängden i distriktet, hvilket tillägg i intet fall finge understiga 300 kronor. Jag tror således, att ifrågavarande tjenstemän kunna, i synnerhet om deras sportler fortfarande skola bibehållas, anses mycket väl aflönade genom föreslagna regleringen, *utan någon Kongl. Maj:t förbehållen rätt att framdeles i sammanhang med* den slutliga pröfningen af frågan om öfriga fögderitjenstemäns rätt till ersättning för resor i tjensteärenden besluta om och i hvad mån sådan rättighet jemväl må häradskrifvarne förunnas.

Jag har endast velat få denna min åsigt till protokollet antecknad och skall, för att icke upptaga Kammarens tid, inskränka mig till att i öfrigt instämma i den af Herr Ola Andersson m. fl. afgifna reservation.

Herr Olof Jonsson: Såsom hvar och en kan finna, har äfven jag reserverat mig mot Utskottets förslag i denna punkt. Jag har emellertid först nu begärt ordet, emedan jag väntat, att af Herr Civilministern få höra några upplysningar i den sak, hvari jag egentligen skiljer mig från Utskottets åsigt. Då jag nu blifvit sviken uti denna

min förväntan, kommer jag således att yrka bifall till min reservation. Jag tillåter mig då påstå, att den löneregleringen för kronofogdar och länsmän, som vid 1878 års riksdag egde rum, egentligen beviljades under förutsättning att en omreglering af fögderierna snart derefter skulle vidtagas i syfte att minska deras antal. Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet yttrade äfven, då nämnda fråga förevar till Riksdagens behandling följande:

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

"I det yttrande, som är af mig till statsrådsprotokollet afgifvet, förmäles, huruledes en uppmaning blifvit ställd till Konungens samtlige Befallningshafvande att gifva tillkänna, huruvida icke inom deras län äfven en sammanslagning af kronofogdedistrikt eller minskning i deras antal möjligen kunde ega rum. Att en sådan uppmaning blifvit till länsstyrelserna ställd har jag icke hört under denna diskussion ogillas, utan tvärtom har det erkänts, att en sådan åtgärd vore lämplig. Men jag ber att här, mine Herrar, få göra den hemställan, huruvida, då inom denna Kammare af flera dess ledamöter angifvits såsom skäl för bifall till Utskottets betänkande, att kronofogdarne icke äro af sina befattningar fullt upptagna och att de således hafva godt tillfälle att utom tjensten bereda sig inkomster af betydenhet, regeringen icke måste af ett bifall till Utskottets förslag se sig, om än icke tillbakahållen, dock hämmad i tilltänkta åtgärder för minskande af fögderiernas antal och tilldelande åt kronofogdarne af ökade göromål."

Häraf torde temligen klart framgå, att Herr Civilministern sjelf delade samma uppfattning som Riksdagen, att den blifvande omregleringen skulle ske i syfte att minska ifrågavarande tjenstemäns antal. Af Herr Civilministerns anförande till statsrådsprotokollet, som finnes bifogadt den Kongl. statsverkspropositionen till innevarande Riksdag, finner man emellertid, att hans åsigter i detta hänseende i betydlig grad förändrats.

Efter att hafva relaterat det af embetsverken väckta förslag, att endast vissa häradsskrifvarebefattningar inom hvarje län skulle tillsättas med fullmakt, men de återstående på förordnande tillsvidare uppehållas, så yttrar Herr Civilministern:

"Men det lärer nu icke kunna med visshet bestämmas, när den sålunda angifna förutsättningen för möjligheten af minskning i häradsskrifvarnes antal må varda förverkligad; och när sådant inträffar, kunna måhända förhållandena inom statsförvaltningen hafva utvecklat sig derhän, att häradsskrifvarebefattningarna ändock måste bibehållas vid oförminskadt antal."

I likhet med hvad förste talaren här i dag yttrat tager jag för gifvet, att, om häradsskrifvare i fögderier med 50,000 à 60,000 invånarne hinner sköta till hans tjenst hörande göromål, så bör med fog kunna påstås, att dessa tjenstemän i fögderier med 10,000—20,000 hafva långt ifrån tillräckligt att göra i och för tjensten.

Vid alla de regleringar, som sedan år 1875 egt rum har, så vidt jag vet, den princip gjort sig gällande, att lönerna borde ställas icke blott tillräckligt höga för att få dugliga tjenstemän, utan att dessa löner borde afpassas i ett rättvist förhållande till de olika göromålen. Är detta sant, så kan det icke vara rättvist att gifva alla häradsskrif-

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

vare lika stor lön, fastän göromålen inom de särskilda distrikten skola förblifva så skiljaktiga. Man kan visserligen ifrågasätta, hvilken effekt ett uttalande från Riksdagens sida kan framkalla; men man må nu derom hysa hvilka tankar som helst, så lärer dock — om Riksdagen uttalar en bestämd åsigt i detta hänseende — detta åtminstone icke förhindra Kongl. Maj:t att efterkomma Riksdagens önskningar.

I afseende på ifrågasatta reseersättningar till häradsskrifvarne har Herr Ola Andersson i Burlöf så tillräckligt utredt denna fråga, att jag icke har något att vidare tillägga i detta fall, utan slutar med att sammanfatta hvad jag nu haft äran säga i det yrkande, som blifvit uttaladt i min vid Utskottets betänkande fogade reservation, af följande lydelse:

"att Riksdagen, under förutsättning att en omreglering af fögderierna snart varder vidtagen i syfte att minska deras antal, med godkännande af föreslagna grunder och närmare bestämmelser för löneregleringen för häradsskrifvarne, dock utan något medgifvande om annan rätt till reseersättning, än som nu kan ega rum, må besluta — —."

Herr Ola Andersson i Burlöf: Hvad först beträffar den af Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet gjorda anmärkning emot det tillägg, jag förklarat mig vilja göra till denna punkt, så har Herr Statsrådet godkänt syftet med detta tillägg, och det är således endast ordalagen, som han vill hafva förändrade. Jag tror emellertid icke, att en sådan förändring kan finnas behöflig, om man närmare ser på de af mig nämnda ordalagen: "dock utan något medgifvande om *annan rätt* till reseersättning än som nu kan ega rum." Jag tror, att Herr Statsrådet bör kunna finna sig tillfreds med detta uttryck.

Dessutom skulle jag för min del icke anse det vara hvarken olämpligt, eller för mycket, om nya stadganden om dessa reseersättningar eller ett blifvande resereglemente för embets- och tjenstemän underställdes Riksdagens pröfning. Jag vill i detta hänseende nu endast erinra — hvad jag ännu har i friskt minne — hurusom för några år tillbaka landtmätarnes vilkor förbättrades och några månader derefter utfärdades en ny landtmäteritaxa med betydligt förhöjda afgifter, som väckte mycken ovilja isynnerhet i de norra orterna, der man trodde, att afvittringen derigenom skulle försenas. Jag tror således, att det tillägg, som jag föreslagit, kan både försvaras och vara tillfredsställande.

Jag glömde, när jag nyss hade ordet, att besvara ett yttrande af Herr Wigardt, då han sade, att denna debetsedelslösen skulle vara betungande för de fattiga. Jag ber då att få erinra Kammarens ledamöter om något, som säkerligen för en hvar af dem är förut bekant, att, om man ock vill kalla alla de för fattiga, som hafva en afgiftsbevillning af intill sju kronor, en afgift för debetsedeln af tre öre icke kan kallas betungande, och jag tror icke heller, att denna debetsedelslösen medför någon olägenhet för befolkningen. Men med afse-

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

ende på frågan om debetsedelslösen kan det ju hända, att grunderna för bevillningen i en framtid kunna komma att betydligt förändras, och bevillningen vid en blifvande skattereglering att höjas, hvarigenom debetsedeln komme att undergå en stor förändring och möjligen komme att höjas; och då anser jag, att Riksdagen har full juridisk och moralisk rätt att ändra det stadgandet i bevillningsförordningen, som afhandlar debetsedelslösen, så att denna lösen ungefärligen blir samma som nu efter en bevillning af 1 procent af inkomsten. Jag vill hafva haft till protokollet antecknade dessa ord för framtiden, och tortfar för öfrigt att yrka bifall till mitt förslag.

Herr Jonas Andersson i Häckenäs: Jag skall inskränka mig till att i denna fråga såsom min åsigt uttala, att jag anser det Andra Kammaren bör antaga och gilla Utskottets förslag, sådant det för närvarande föreligger, endast med den förändring Herr Ola Andersson föreslagit.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har begärt ordet ännu en gång dels för att rätta en missuppfattning af ett yttrande under mitt förra anförande och dels för att göra ett yrkande.

Jag hade icke förbisett, att det varit Konungens Befallningshafvande inom de särskilda länen, som föreslagit indragning af 15 länsmansbefattningar, men inrättande af 28 nya. Jag nämnde också, att Kongl. Maj:t antydt att i fråga om reglering af länsmans- och kronofogdedistrikten Konungens Befallningshafvandes yttranden infordrats, och sade, att af deras ofvannämnda förslag kunde man se hvad man i det fallet hade att af dem vänta. Emellertid måtte mina ord hafva så fallit, som hade jag lagt dessa uttalanden om reglering af länsmansdistrikten i Herr Statsrådets och Chefens för Civildepartementet mun, hvilket dock ingalunda varit min mening.

Medan jag nu har ordet, ber jag att få påpeka ytterligare några skäl, som tala för afslag af den Kongl. propositionen. Jag nämnde förra gången jag hade ordet, hurusom folkmängden vore mycket olika i olika distrikt och att Statsrådet och Chefen för Civildepartementet sagt, att häradsskrifvarens arbete hufvudsakligen berodde på folkmängden inom hans distrikt. Jag vill då påstå, att, om en häradsskrifvare kan väl sköta sin tjenst i ett distrikt med 60,000 invånare, måste en häradsskrifvare i ett distrikt, hvars folkmängd uppgår till endast 10,000 invånare, hafva ganska litet att göra. Detta synes också hafva föresväfvat de embetsmyndigheter, som yttrat sig i ämnet, emedan de föreslagit, att hälften af antalet af häradsskrifvare icke skulle erhålla fullmakt, utan endast tillsättas på förordnande, hvaraf synes framgå, att de icke ansett det absolut bestämdt, att icke en minskning i distriktens antal skulle kunna ske. Men härpå svarar Civilministern, att »någon betydligare minskning i häradsskrifvaretjensternas antal lärer icke i något fall kunna ifrågasättas, förr än till äfventyrs vid den tidpunkt, då ej blott de för närvarande på utredning beroende frågorna angående förändringar i beskattningsgrunderna blifvit slutligen pröfvade och afgjorda, än äfven de åtgärder

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

hvilka af möjligen blifvande beslut i samma frågor kunna påkallas, blifvit åtminstone i väsentlig mån genomförda.»

Här förutsättes dock sålunda en minskning i häradsskrifvaretjensternas antal, om än icke betydlig, men några rader längre ned i samma statsrådsprotokoll, hvarur detta citat är hemtadt, heter det: »För närvarande kan således ingalunda anses afgjordt, att häradsskrifvarebefattningarna i en framtid kunna delvis indragas, än mindre förutsägas tidpunkten, när sådant skulle kunna ega rum.»

Här säges således, att ingen minskning kan ske. Det är detta jag icke kan fatta, att Herr Statsrådet kan på ena stället säga, att ingen minskning i tjensternas antal kan ske, medan han på andra stället säger, att tjenstemännens arbete är beroende på folkmängden i de olika distrikten, som kan vara helt olika. Det förekommer vidare det besynnerliga i såväl Kongl. Maj:ts proposition som Utskottets förslag, att i stället för att man eljest plägar bestämma ett maximum, hvarutöfver inkomster sådana som sportler ej må gå, bestämmes här åter ett minimum å sådana inkomster, i det nemligen såsom tillägg för tjenstgöringspenningarne bestämts 75 kronor för hvarje börjadt femtusental af folkmängden, men härjemte stadgats, att detta tillägg icke i något fall må understiga 300 kronor d. v. s. att i ett litet distrikt med t. ex. endast 10,000 innevånare, der häradsskrifvaren har litet att göra, får han beräkna 150 kronor för hvarje femtusental af folkmängden, men i ett större distrikt, der arbetet är betydligt större, får han beräkna endast 75 kronor för samma antal.

När man dessutom besinnar, att häradsskrifvarne skulle få uppbära lösen för en del expeditioner, provisioner för uppbörd af landstings, kommuners och enskilda inrättningars medel, debetsedelslösen och sakören, så förefaller det mig, som den ifrågasatta regleringen hufvudsakligen afsåge, att tillförsäkra häradsskrifvarne en betydligare inkomst och således tillkommit icke så mycket för sakens som för tjenstemännens skull.

Under dessa förhållanden och hufvudsakligen med hänsyn till den af mig förut påpekade omständigheten, att, då Kongl. Maj:t sjelf sagt, att häradsskrifvarnes göromål äro beroende af folkmängden i de särskilda distrikten, jag icke kan inse, hvarföre ej en minskning i dessa tjenstemäns antal kunde ske, desto mera som detta ock indirekt erkänts af vederbörande embetsmyndigheter genom deras förslag, att endast hälften af dessa tjenstemän skulle för närvarande erhålla fullmakt i tjensten, kan jag för min del icke biträda Utskottets tillstyrkande af den Kongl. propositionen. Jag medger gerna, att häradsskrifvarnes löner äro mycket små och skulle gerna varit med om att bevilja dem dyrtidstillägg äfven till högre belopp än de nu åtnjuta, men jag kan icke vara med om att reglera lönerna, utan att distrikten derförut eller i sammanhang dermed regleras. Jag får också derföre nu anhålla om afslag i Utskottets betänkande.

Grefve Sparre: Vid den siste värde talarens yttrande, att icke någon löneregleringen borde antagas för häradsskrifvarne förr än en reglering af häradsskrifvaredistrikten egt rum, ber jag till en början få erinra, att en sådan reglering af distrikten icke kan försiggå på en gång, utan måste

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

ske i den mån de tjenstemän, som redan fått fullmakt på sin tjenst, afgå, såvida de icke blifvit tillsatta på det sätt nu föreslagits eller med skyldighet att underkasta sig den förändring i tjenstgöringen, som framdeles kan blifva bestämd. Jag skall vidare bedja att få påpeka, hvad som förut blifvit meddeladt, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande erhållit förståndigande af Kongl. Maj:t att inkomma med förslag till sådana indragningar vid en blifvande reglering, som äro möjliga; att flertalet af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uppgjort förslag till sådana indragningar; och att i ett eller annat län sådana indragningar till och med redan skett. Således ser man, att frågan är under behandling så fort sig göra låter. Skulle man nu i afvaktan härpå uppskjuta denna löneregleringen och låta dessa tjenstemän blifva qvar vid sina, såsom äfven den siste talaren erkände, otillräckliga löner? Ingen af dem, som här uppträdt, har ännu satt i fråga, att icke häradsskrifvarnes löner behöfva ökas, och man har vid det föreslagna beloppet icke gjort någon anmärkning, utan endast sagt, att löneregleringen borde uppskjutas. Hvad skulle följden blifva, om man dröjde med att tillsätta de tjenster, hvilkas indragning ej blifvit ifrågasatt? Följden skulle blifva den, att ingen menniska skulle egna sig åt en sådan tjenst, der man icke hade någon utsigt till befordran, och hvar och en, som känner till häradsskrifvarnes göromål, måste erkänna, att de äro ganska tunga och förenade med mycket arbete. Om således ifrågavarande tjenster i längden skola kunna upprätthållas, och om de med tjensten förenade åligganden skola kunna hafva sin gång, kan det icke bestridas, att det ej går an att längre uppskjuta tillsättandet af dessa tjenster, som redan under snart ett tiotal af år innehafts på förordnande.

Den siste talaren har vidare sagt, att det är orimligt att föreslå att bestämma löner för häradsskrifvare, då det är utredt, att en häradsskrifvare i ett distrikt med ända till 60,000 invånare — för min del har jag uppgiften 53,000 såsom maximum — kan medhinna sina göromål, och hvad skall då den göra, som har ett distrikt, der invånarnes antal icke är högre än 10,000. Med anledning häraf ber jag få förklara, att i det län åtminstone, hvars styrelse är mig anförtrodd, finnas icke så små distrikt som de sistnämnda. Befolkningen stiger i allmänhet till omkring 50,000 i hvarje distrikt, och der finnes icke någon häradsskrifvare, som kan göra sin tjenst utan biträde. De fleste hafva ett, somliga två biträden och således låter det lätt förklara sig, att en häradsskrifvare i ett litet distrikt *ensam* kan sköta sin tjenst, då han i ett större måste hafva ett, två och på vissa tider till och med tre biträden.

Om det derföre är alldeles rigtigt uträknadt, att deras aflöning genom debetsedelslösen och högre tjenstgöringspenningar i sådana distrikt bör ökas, på det att det må blifva dem möjligt att aflöna de biträden, som ovilkorligen erfordras, hoppas jag att dermed hafva besvarat den frågan, huru det kan vara möjligt att komma med förslag till en sådan löneregleringen, som här föreligger.

Vidare ber jag att få yttra några ord med anledning af samme talares yttrande, att icke någon sannolikhet förefunnes för att Kongl.

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

Maj:t i framtiden skulle föreslå någon *minskning* i fögderiernas antal, då ju ett förslag om *tillökning* i länsmännens antal blifvit ifrågasatt. Det är likväl en väsentlig skilnad mellan dessa båda saker. I en del orter, der till följd af ökad rörelse befolkningen ökas och nya industriella anläggningar sammanföra en mängd löst folk, som måste hållas i styr, der är uppenbarligen äfven en tillökning i länsmännens antal erforderlig; af detta skäl måste Kongl. Maj:t tid efter annan för orter, der det förut icke varit behöfligt, föreslå anställande af nya länsmän. Detta förhållande har alls icke att skaffa med den förevarande frågan om en ny indelning af fögderierna, och deraf kunna vi således icke draga den ringaste slutsats i detta senare afseende. Inom Upsala län hafva nyligen två fögderier blifvit sammanslagna till ett. När nu derjemte Kongl. Maj:t till dess Befallningshafvande redan afgifvit befallning att inkomma med förslag om fögderiernas omreglering, så bör man väl icke hysa det misstroende, att Konungens Befallningshafvande icke skall ställa sig denna befallning till efterrättelse.

En talare har yttrat, att denna debetsedelslösen vore orimlig och att den vore en tung skatt på den fattige. Veta då Herrarne, huru stor debetsedelslösen är? Den utgör, då debetsedelns slutsumma icke öfverstiger 7 kronor, tre öre, — ett belopp så pass ringa, att jag tycker det är något för litet att spilla ord på.

Jag ber slutligen att få erinra om, att dessa tjenstemän under så lång tid hafva fått tjena och arbeta för en ringa betalning, — ty ingen bestrider väl deras trägna arbete — att det nu väl vore tid att de finge en bestämd och fast lön och icke längre behöfde tjena på förordnande, hvilket föga öfverensstämmer med en god sakernas ordning.

Den omständighet, hvarpå Herr Statsrådet och Chefen för Civildepartementet nyss fäste uppmärksamhet, gör det väl äfven svårt att bifalla Herr Ola Anderssons förslag om borttagande af den Kongl. Maj:t förbehållna rätt med afseende på resekostnadsersättning åt desse tjenstemän, och jag tager för alldeles gifvet, att, med den kännedom Riksdagen eger om Kongl. Maj:ts benägenhet att i detta som i alla andra afseenden gå Riksdagens önskningar till mötes, man kan vara temligen säker, att några öfverdrifna reseersättningar icke lära häradsskrifvarne tillkomma.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag oförändradt.

Herr Nils Petersson: Jag får bedja om ursäkt för att jag begärt ordet ännu en gång i denna fråga, men jag kan icke underlåta att säga, att, huru obetydlig denna debetsedelslösen än må vara, så anser jag dock, att det vore mera oklokt af Riksdagen att härutinnan antaga Utskottets förslag, än det skulle varda synnerligen menligt för häradsskrifvarne, om detsamma icke gillades. Skall man göra en löneregleringen, så skall det också vara en *verklig* löneregleringen, och då skall man icke bibehålla sportlerna, hvilkas undvikande ju vid alla andra löneregleringar varit en genomgående tanke. Härtill kommer äfven en annan sak och det är, att, ehuru det väl kan hafva skäl för sig, att häradsskrifvarne i de distrikt, der folkmängden är större,

åtnjuta större inkomster, än i de distrikt, der folkmängden är mindre, så måste det deremot vara helt och hållet origtigt, att de uppbära ett *dubbelt* tillägg å sina inkomster, derför att distriktets folkmängd är större än ett annat distrikts. Med anledning häraf får jag underrätta Kammaren, att, om icke dessa mina åsigter af Kammaren delas, så kommer jag att yrka afslag på nästa moment i Utskottets hemställan, der det föreslås en aflöning åt häradsskrifvarne, beroende på folkmängdens storlek i det ena eller andra distriktet, ty ännu en gång, att häradsskrifvarne få *dubbelt* ökade inkomster i de folkrikare distrikten, kan jag aldrig erkänna vara rätt.

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

Enligt mitt förslag skulle nu ur momentet b. i punkten 6 utgå, hvad som handlar om debetsedelslösen, och Kammaren bifalla Utskottets förevarande hemställan med den förändring i fråga om de sportler, som skulle till häradsskrifvare fortfarande utgå, att dessa tjenstemän endast må ega uppbära provisioner för uppbörd och redovisning af landstings, kommuners eller enskilda inrättningars afgifter eller utaf medel af än mer enskild natur.

Ett sådant förbehåll skulle jag, såsom sagdt, önska, att man här gjorde, men för den händelse att mitt förslag emellertid icke skulle bifallas, hoppas jag, att Herr Liss Olof Larssons förslag vinner Kammarens bifall.

Jag yrkar emellertid bifall till det af mig framstälda förslaget.

Herr Key: Sedan nu en hel del af yrkanden blifvit framstälda och bland dem på rent afslag å Stats-Utskottets betänkande, torde det tillåtas mig få anföra ytterligare några ord till försvar för detsamma. Det som hufvudsakligen anmärkts är, dels att några ändringar i afseende å distrikten icke blifvit samtidigt föreslagna, dels mot häradsskrifvarnes sportler och dels mot dem tillkommande debetsedelslösen eller bötesandelar.

Hvad först beträffar den anmärkningen, att förändring af distrikten bort ske i sammanhang med regleringen af häradsskrifvarnes löner, så erkänner jag, att mycket kan tala derför; men genom den förändring, som här föreslagits i afseende på tjenstgöringspenningarne och tilläggsersättningen, har Utskottet enligt mitt förmenande visat sig hylla en rigtig princip, nemligen den att i samma mån häradsskrifvarne få mera att göra och större distrikt och i följd deraf mera besvär, i samma mån böra tjenstgöringspenningarne ökas för dem. För mig finnes en särskild anledning att tveka något i fråga om dessa stora förändringar af fögderierna, nemligen den, att, om man ämnar företaga en genomgående förändring i vårt skatteväsen, torde det icke vara lämpligt att öka dermed förenade svårigheter genom den nu förordade omregleringen af distrikten, med deraf följande nya män och nya förhållanden.

Hvad åter beträffar sportlerna, hvilka man här tyckes mycket hafva fäst sig vid, ber jag få erinra, att Kongl. Maj:t utgått från den åsigt, att sportelinkomster i allmänhet böra alldeles upphöra. I Statsverkspropositionen heter det nemligen, att "dessa inkomster, jemväl i öfverensstämmelse med hvad i afseende å likartade förmåner för andra

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

landsstatstjenstemän stadgats, i allmänhet böra till statsverket indragas eller eljest besparas, och, hvad särskildt expeditionslösen vidkommer, denna med stämpelpapper ersättas. Från den allmänna regeln om sportelinkomsternas upphörande bör dock, på sätt embetsverken hemstält och i enlighet med hvad för öfrige landsstatstjenstemän medgifvits, undantag i så måtto göras, att nu i fråga varande tjenstemän bibehållas dels vid dem hittills tillkommande rätt till lösen för sådana expeditioner, som part eller annan på egen begäran erhåller eller eljest icke författningsenligt är pligtig att lösa" — man kan väl icke ålägga en häradsskrifvare att gratis göra hvad han icke är pligtig att göra eller hvad en part icke författningsenligt har rätt att fordra — "äfvensom till provisioner för uppbörd och redovisning af landstings, kommuners eller enskilda inrättningars afgifter." Så t. ex. få alla brandstodsbolag sina utdebiteringar ombesörjda å debetsedlarne, och man kan väl icke påstå att detta bör göras gratis, utan dessa bolag böra betala derför.

Vidare har man nämnt andelen i bötesmedlen. Om jag icke missuppfattat Statsrådets och Chefens för Civildepartementet yttrande, nämnde han, att dessa bötesandelar skulle sammanlagdt utgöra 1,700 kronor. I statsverkspropositionen står det endast, att de icke uppgå till något nämnvärdt belopp och icke böra indragas och i Stats-Utskottet uppgafs, att desamma uppgingo till omkring 1,200 kronor, men äfven om jag antager, att den förstnämnda summan, 1,700 kronor, är mera exakt, torde Kammaren i alla fall finna, att dessa bötesandelar icke utgöra någon summa, som är värd att tala om, då den fördelas på alla rikets häradsskrifvare.

Hvad slutligen reseersättningen vidkommer, tillstår jag, att Herr Ola Anderssons förslag kan hafva mycket som talar för densamma, men jag tror, att man skulle komma rättvisan närmare, om deri tillades, att det icke blott bör gälla den reseersättning, som *nu* utgår, utan äfven den, som framdeles kan blifva bestämd.

Slutligen, och hvad för mig är en hufvudsak, komma vi till frågan om häradsskrifvarnes nödvändighet eller icke. Jag har fått i uppdrag att deltaga i skatteregleringskomiténs arbeten, och jag tillstår, att i den mån dessa arbeten fortgått har jag kommit till mycket olika uppfattning om häradsskrifvarnes nödvändighet än förut. Då vi öfver allt sökt få tillförlitliga uppgifter och måst så att säga gå omkring med ljus och lykta för att uppsamla en mängd olika uppgifter, så hafva vi efter många försök och funderingar funnit oss nödsakade att i flere och väsentliga fall direkt gå till häradsskrifvarne, för att hastigast, bäst och tillförlitligast erhålla uppgifter, bidragande att reda det skattekaos, i hvilket vi befinna oss. Jag tror derför, att åtminstone alla, som äro vänner af indelningsverkets och grundskatternas upphäfvande, böra besinna sig, innan de gå alltför hårdhändt tillväga mot dessa tjenstemän. De fylla nemligen ett kall af stor betydelse och säkert är, att, om en gång dessa reformer blifva genomförda, så skola häradsskrifvarne en lång följd af år, just till följd af deras betydelsefulla göromål, få mycket mera att göra än nu. Deras tjenster äro redan nu inga sinekurer; de hafva redan nu rätt mycket att göra,

Angående lönereglering för häradsskrifvarne. (Forts.)

och — jag upprepar det — skulle grundskatternas och indelningsverkets afskaffande blifva en verklighet, så få dessa tjenstemän under en hel mansålder vida mera att sköta än förut. Vid sådant förhållande och med öppen blick för detta faktum, tillstår jag, det jag varit med om det beslut, hvartill Stats-Utskottet kommit.

Herr Casparsson: Herr vice Talman! Mine Herrar! Det är ett gammalt ordspråk, som säger, att den som tiger, han samtycker. Jag har begärt ordet endast derför, att jag ansåg, att jag icke genom stillatigande borde utsätta mig för misstanken att samtycka till den uppfattning i frågan, som af den förste talaren på dalabänken blifvit framstäld. Han inbjöd mig till kompaniskap, och derför har jag med stor uppmärksamhet lyssnat till de skäl han för sin åsigt framfört. Men jag får upprigtigt säga, att, sedan jag nu hört dessa skäl, låter jag med kompaniskapet anstå tills vidare.

Hvad beträffar sjelfva saken i sin helhet, är redan så mycket derom taladt, att jag inskränker mig till att instämma i det slut, hvartill Stats-Utskottet kommit.

Herr Torpadie: Jag skulle ej hafva dristat begära ordet i denna fråga, då så många andra talare redan anmält sig hos Herr vice Talmannen, om jag ej önskat begagna tillfället att förena mig uti hvad Herr Key andragit för bibehållande af de sportler, hvilka i betänkandet äro omnämnda. Jag vågar dervid särskildt fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att, om man utstryker all slags lösen för "sådana expeditioner, som part eller annan på egen begäran erhåller eller eljest icke författningsenligt är pligtig att lösa", så skulle hvem som helst, när han det behagade, kunna hos häradsskrifvaren begära hvarjehanda skriftliga upplysningar, utan att för desamma betala någon lösen eller ersättning, hvilket synes mig obilligt, så mycket mera som lösen för dylika expeditioner blifvit medgifven vid de lönereglerings för andre tjenstemän i landsstaten, hvilkas löner Riksdagen nyligen reglerat, utan att någon röst då höjdes mot bibehållandet af nämnda sportelinkomst. För min del vill jag således ej rösta för den ifrågasatta indragningen af detta slags expeditionslösen, men skulle deremot varit böjd att medverka till att indraga den debetsedelslösen, hvarje skattskyldig får betala, ty detta är en sportelinkomst för debiterings- och uppbördsmännen, som i min tanke svårast låter rättfärdiga sig. Hvarje gång jag tänker derpå, förefaller det mig temligen besynnerligt, att den skattskyldige måste betala för att erhålla den räkning, som säger hvad han är skyldig att betala. Då emellertid den nuvarande debetsedelslösen icke kan anses oskäligt hög och densamma är beräknad som fyllnad i den föreslagna nya lönen, hvars belopp jag ingalunda finner för högt, så tillåter jag mig yrka bifall till Stats-Utskottets förslag i den föredragna punkten.

Herr Olof Andersson i Lyckorna: Sedan genom föreliggande förslag häradsskrifvarne blifvit tillgodosedda med ganska anständiga löner, torde den sportelinkomst, som hitintills dem tillkommit i form

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

af bötesandelar, ej längre behöfva bibehållas. Icke blifva väl dessa tjenstemän mera pligttrogna derigenom att de åtnjuta andelar i de böter, hvilka till följd af deras anmälan blifva ådömda och indrifna. Kanske snarare dessa tjenstemän, just derför att de åtnjuta denna förmån, begagnat sig af något, som jag för min del måste anse otillständigt. Det inträffar nemligen stundom, att häradsskrifvaren uppför i bötesförteckning personer, hvilka han icke funnit närvarande vid mantalsskrifningen, oaktadt dessa personer ej kunnat hafva något att vid förrättningen upplysa. De hafva förut ordentligt uppvisat sina köpehandlingar, men då de ej anmodat häradsskrifvaren att mot lösen för dem teckna bevis, så har denne tjensteman anspråk att de skola personligen närvara vid förrättningen och lemna "upplysningar", oaktadt pastor i församlingen ur husförhörslängden för häradsskrifvaren dikterat alla möjliga timade förändringar. På sådant sätt kunna häradsskrifvarne ådraga en mängd personer böter och i ändamål att beröfva dem tillfälle att ytterligare göra sådana försök, yrkar jag afslag å den del af punkten, som afser bibehållande af bötesandelar åt dessa tjenstemän, och förenar mig i detta afseende med Herr Wigardt.

Herr Asker: Den förste värde talare, som öppnade denna öfverläggning, förde åtskilliga af Konungens Befallningshafvande till last, att de gjort framställning om tillökning i länsmansdistrikten. Sådana framställningar synas mig endast bevisa, att den önskade regleringsåtgärden varit af behofvet påkallad, ty eljest hade den väl icke blifvit ifrågasatt. För att jemväl ådagalägga, att man åtminstone i vissa län icke har framstält anspråk på ökadt antal tjenstemän i denna rigtning, ber jag att få nämna, att i tre fall hafva ifrån Gefleborgs län ingifvits förslag, hvilka också af Kongl. Maj:t bifallits, om sammanslagning af tvenne distrikt till ett. Härjemte har också framställning gjorts derom, att i stället ett nytt länsmansdistrikt måtte organiseras i Helsingland, hvarest det befintliga distriktet vore allt för vidsträckt.

Jag ber också att för Kammaren få nämna en annan sak, som måhända bör egna sig att lugna föreställningen om det stora antal tjenstemän, som innefattas under begreppet länsmän; och detta är, att det icke torde finnas något civiliseradt land i verlden, som har sin landtpolis för så godt pris som Sverige. Denna omständighet bör också tagas i betraktande, då det gäller en framställning om ökadt antal tjenstemän för upprätthållande af ordning på landsbygden samt lugn och säkerhet i allmänhet.

Hvad häradsskrifvarne beträffar, så har under öfverläggningen äfven framförts den åsigten, att hälften af dessa tjenstemän hade bort ställas på förordnande. Först och främst är det ganska svårt att erhålla personer, som äro villige att åtaga sig ett sådant uppdrag på förordnande, utan den ringaste utsigt att framdeles vinna befordran inom landsstaten; ty kompetensvilkoren för häradsskrifvare och för andra landsstatstjenstemän äro ganska olika. Och just svårigheten att få dessa tjenster tillsatta på förordnande är det, som varit före-

mål för klagan och föranledt, att Kongl. Maj:t i detta fall frångått embetsverkens förslag.

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

För öfrigt har jag i sjelfva saken intet att tillägga. Stats-Utskottets ärade vice ordförande har efter mitt omdöme så fullständigt och grundligt tillbakavisat de invändningar, som blifvit i frågan gjorda, att jag för min del vill hoppas och förmoda, att Kammaren i detta som i andra fall skipar rättvisa, hvarföre jag icke drager i betänkande att yrka bifall till Utskottets ifrågavarande hemställan.

Herr L. J. Larsson: Man har under diskussionen yttrat, att en stor del af häradsskrifvarne innehafva sina tjenster endast på förordnande. Ja, ända sedan år 1872 är ingen häradsskrifvare tillsatt utom på förordnande; och ifall någon reglering af deras distrikt skulle ega rum, vore väl rätta tillfället nu inne, då man föreslagit att ordna deras löneförhållanden. Vidare har någon yttrat, att häradsskrifvarne äro alldeles nödvändiga. Detta vill jag ingalunda betvifla, ty enligt mitt förmenande äro de de tjenstemän, som hafva allra mest att göra. Men deremot kan jag ej föreställa mig, att man sett felaktigheter i deras expeditioner, derför att de innehafva sina befattningar endast på förordnande. Jag tror emellertid att, för att få reformen i sin helhet genomförd, kan frågan om häradsskrifvarnes löner anstå, till dess vi få se, huru skatteregleringen kommer att gestalta sig, ty då blifva vi väl nödtvungna att jemväl vidtaga en reglering af distrikten.

På dessa skäl yrkar jag bifall till Herr Liss Olof Larssons förslag.

Herr Olof Jonsson: Jag vill endast i korthet erinra, att här ingalunda är fråga om indragning af häradsskrifvaretjensterna, ty derom har intet yrkande framstälts. Detta till svar på hvad den ärade vice ordföranden i Stats-Utskottet anförde. Samme talare yttrade äfven, att vi för närvarande ej kunna minska häradsskrifvaretjensternas antal i anseende dertill att om frågorna om grundskatterna och indelningsverket blifva lösta, så behöfves häradsskrifvarnes medverkan alldeles nödvändigt vid skatteväsendets omreglering. Man har således stält frågan på den spetsen: skola vi för all framtid bibehålla häradsskrifvarne till oförminskadt antal, i afbidan på att nyssberörda frågor blifva afgjorda eller ej. Derom komma vi nu, mine Herrar, att votera.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de meningar, som förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på hvart och ett af de särskilda yrkanden, som blifvit framstälda af Herrar Ola Andersson i Burlöf, Nils Petersson, Wigardt och Olof Jonsson, dels ock slutligen på afslag å Utskottets hemställan; och fann Herr Talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes. I anledning häraf och för bestämmande af kontrapropositionen upptog Herr Talmannen ånyo de öfriga yrkandena, af hvilka det, som afsåg bifall till Herr Ola Anderssons ändringsförslag, nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men jemväl angående kontrapropositionen äskades votering; och blef alltså, sedan till kontraproposition i denna votering antagits

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

yrkandet på afslag å Utskottets förslag, en så lydande omröstningsproposition först uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som till kontraproposition i hufvudvoteringen antager deras mening, som yrkat godkännande af den förändring i Stats-Utskottets förevarande hemställan, som Herr Ola Andersson i Burlöf föreslagit, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraproposition i nämnda votering antagit yrkandet på afslag å hvad Stats-Utskottet uti ifrågavarande afseende hemstält.

Den omröstning, som företogs enligt denna proposition, utföll med 112 ja mot 72 nej, i följd hvaraf propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Stats-Utskottet hemstält i 6:te punkten mom. b) af Utlåtandet N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt Utskottets omförmälda hemställan, med den förändring deraf, som Herr Ola Andersson i Burlöf föreslagit.

I den senare voteringen afgåfvos 81 ja mot 103 nej; hvadan Kammaren beslutit i enlighet med nej-propositionen.

Uti *mom. c* hade Utskottet hemstält,

att Riksdagen måtte, under de i nästföregående moment omförmälda förbehåll och med föreslagna vilkor i öfrigt, godkänna följande af Kongl. Maj:t framstälda förslag till aflöningsstat för häradsskrifvare:

»Lön ... kronor 2,000: — } Efter tio år kan lönen höjas med 500 kronor.
Tjenstgöringspenningar ... » 500: — }

med tillägg å tjenstgöringspenningarne af 75 kronor för hvarje börjadt femtusental af folkmängden i tjenstedistriktet; dock så att tillägget icke i något fall må understiga 300 kronor.“

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

Efter föredragning af denna hemställan lemnades ordet på begäran till

Herr Jöns Rundbäck, som yttrade: Jag kan icke med tystnadens vältalighet förbigå den grundsats som i detta moment gör sig gällande. Utskottet säger bland annat, efter att hafva upptagit lönen och tjenstgöringspenningarne för häradsskrifvarne, att hvarje häradsskrifvare skall hafva ett tillägg af 75 kronor för hvarje börjadt 5-tusental af folkmängden inom distriktet; dock så att tillägget icke i något fall må understiga 300 kronor. Hvarje häradsskrifvare skall sålunda, enligt Stats-Utskottets förslag, förutom lön, tjenstgöringspenningar och ålderstillägg få 300 kronor, som ovilkorligen för hvarje fögderi skola utgå. Då en bestämd aflöning skall utgå till häradsskrifvarne, hade väl, synes mig, dessa 300 kronor rättast bort intagas uti tjenstgöringspenningarne, utan att man, såsom här skett, behöft tillskapa en ny lönekategori, hvilket jag anser icke under några vilkor bör ega rum. Vidare anser jag att, om man får betrakta 2,000 kronor i lön och 500 kronor i tjenstgöringspenningar, förutom hvarjehanda sportler, såsom en normal och anständig aflöning för en häradsskrifvare, så bör denna lön tillika med dessa tjenstgöringspenningar och sportler utgöra full ersättning för en häradsskrifvares göromål i de mindre eller de normala fögderierna, hvilkas folkmängd uppgår till 20,000 invånare eller derunder. Då en häradsskrifvare i ett sådant fögderi erhållit lön och tjenstgöringspenningar för sitt arbete, till hvilket äfven hörer debetsedlarnes utskrifvande, der alltid folkmängden reglerar arbetet, synes han mig hafva fått full ersättning för sitt arbete inom det fögderi der han tjenstgör. Annorlunda kan förhållandet gestalta sig i de fögderier eller distrikt, som hafva större folkmängd än 20,000, ty i dessa måste arbetet alltid ökas i samma mån som folkmängdsprocenten växer, och i dessa distrikt har denna tillökning af 75 kronor för hvarje börjadt tusental af folkmängden fullt skäl för sig. Att vara häradsskrifvare, dertill fordras endast en ordentlig och duglig skrif- och räknekarl, men icke något annat. Några synnerligt stora vetenskapliga insigter fordras deremot icke. Enligt mitt förmenande är den aflöning Kongl. Maj:t för häradsskrifvarne föreslagit jemte sportlerna alldeles tillräcklig utan allt tillägg i tjenstgöringspenningarne, åtminstone i de fögderier som icke hafva mera än 20,000 invånare. Vi må besinna att, då grundskatterna eller rättare sagdt grundräntorna år 1855 evalverades och sedermera på 1870-talet fixerades, strök ungefär hälften af häradsskrifvarnes göromål; förut hade de mera än dubbelt så mycket att göra som nu, enär de då måste göra uträkning öfver alla de olika räntepersedlarne å alla de många olika hemmansdelarne. Jag har sjelf en tid varit på häradsskrifvarekontor och vet att före år 1855, då detta besvärliga arbete ännu egde rum, häradsskrifvarne hade fullt upp att göra under den tid debeteringen pågick och alla debetsedlarne skulle utskrifvas, så att de till och med, såsom en talare på elfsborgsbänken också nämnde, måste aflöna ett eller flere biträden för att hinna med sina göromål.

Allt detta har nu upphört, och häradsskrifvarne inom de mindre

Angående lönereglering för häradsskrifvarne. (Forts.)

fögderierna hafva numera icke sysselsättning öfver ett halft års tid. Ty deras göromål äro nu betydligt förenklade och bestå mestadels blott uti att ifylla tryckta formulär. Med anledning häraf anser jag att de lönebelopp jemte tjenstgöringspenningar, som nu äro för häradsskrifvarne föreslagna, gifva dem full ersättning för deras arbete.

Vilja vi se efter hvartill häradsskrifvarnes inkomster komme att belöpa sig, så skulle de för t. ex. en häradsskrifvare, hvars fögderi räknar omkring 30,000 personer, kunna uppgå till 4,000 kronor och, om fögderiet vore större, ända till omkring 6,000 kronor. Dessa belopp äro allt för stora, då det gäller tjenster hvilka, om än nödvändiga, dock icke på sina innehafvare ställa större fordringar än de ifrågavarande. Sjelfva lönen är nemligen, såsom vi veta, föreslagen till 2,000 kronor förutom 500 kronor i tjenstgöringspenningar, å hvilka inom de större distrikten det föreslagna tillägget kan uppgå ända till 1,475 kronor. Dertill kommer debetsedelslösen, som i vissa fall väl kan beräknas till 675 kronor. Häradsskrifvarne kunna dessutom göra sig ytterligare 500 à 1,000 kronor i extra inkomster. Ty kändt är att de hafva förskaffat sig en ganska god inkomstkälla genom att flerstädes verkställa upprättandet af kommunernas fyrktalslängder. Då man härtill lägger det ålderstillägg, som de under vissa förutsättningar hafva att påräkna, är det icke svårt att finna, att åtminstone för åtskilliga häradsskrifvare inkomsterna kunna gå snarare öfver än under 6,000 kronor.

Tillägget till tjenstgöringspenningarne anser jag dessutom icke i allmänhet behöfligt äfven af det skäl, att, då Kammaren redan beslutit att häradsskrifvarne få behålla debetsedelslösen, de derigenom synas böra vara ersatte för det ökade arbete, som för dem möjligen kan ifrågakomma. Om dessutom, såsom talaren på kalmarbänken yttrade, grundskatterna komme att borttagas, så skulle detta naturligtvis medföra en minskning i häradsskrifvarnes göromål.

På grund af hvad jag nu anfört, får jag yrka bifall till nu föredragna moment, dock med den förändring att näst efter ordet "tjenstedistrikt" tillägges: "der densamma uppgår till minst 20,000 personer", äfvensom att det öfriga utgår. Denna förändring tror jag hafva grundade och billiga skäl för sig och bör icke på något sätt vara för häradsskrifvarne förnärmande.

Herr Nils Petersson: Då Kammaren beslutit att häradsskrifvarne skola behålla åtskilliga sportler, som jag för min del ansett böra fråntagas dem, kan jag icke finna något skäl, hvarföre de skola erhålla något tillägg till tjenstgöringspenningarne. Jag för min del anser, att de ifrågavarande tjenstemännen blifva till fullo ersatta för sitt arbete utan något sådant tillägg, och yrkar för den skull att den föredragna punkten på det sätt må godkännas, att orden "med tillägg" etc. uteslutas.

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Thyselius: Hvad först angår den betydliga förminskning, som, enligt hvad en talare här påstått, skulle hafva egt rum uti häradsskrifvarnes göro-

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

mål, så anhåller jag att få uppläsa några ord ur det utlåtande, som kollegierna i denna fråga afgifvit. Det heter der på sidan 12 "att, å ena sidan, det visserligen vore obestridligt, det genom ränteförenklingen samt vidare genom räntans och kronotiondens sedermera verkstälda omsättning till fix penningeskatt häradsskrifvarnes göromål på senare tiden blifvit, hvad debiteringen af dessa båda skattetitlar angå, väsentligen förenklade, men att, å andra sidan, den numera jemväl verkstälda indragningen till statsverket af alla indelta och anordnade ränte- och tionde-anslag, som förut af de skattskyldige direkt till indelningshafvare blifvit erlagda, för häradsskrifvarne medfört betydligt ökade skyldigheter, och att inom de orter, der från äldre tider grundräntan utgått i penningar utan förvandling, indragningen till statsverket af omförmälda indelningar endast förorsakat tillökning af debiteringsbesväret, utan att genom den allmänna ränteomsättningen någon minskning af göromålen derstädes blifvit beredd, hvarförutan på åtskilliga orter i riket under senare tider jemväl tillkommit en del nya afgifter, såsom vakans- och beklädnadsmedel af båtsmanshållet, hvilka förorsakade besvär, fullt motsvarande den genom ränte- och tionde-omsättningen derstädes uppkomna lindring, äfvensom att, oberoende af inträffade förändringar i beskattningen och uppbördsverket, stigande folkmängd och densammas större rörlighet jemte ständigt fortgående hemmansklyfningar och jordafsöndringar föranledt ökade göromål, så att i följd af alla dessa omständigheter häradsskrifvaretjensterna fortfarande voro synnerligen trägna och i allmänhet icke kunde utan biträden af innehafvarne sjelfve skötas."

Hvad åter beträffar den af Kongl. Maj:t föreslagna aflöningen åt häradsskrifvarne, och särskildt ålderstillägget, så är den, hvad angår sjelfva slutsumman, i det allra närmaste densamma, som embetsverken förordat. Men i afseende å fördelningen af denna summa förefinnes en olikhet emellan Kongl. Maj:ts och kollegiernas förslag. De senare hade tillstyrkt lika stor lön och lika mycket i tjenstgöringspenningar för alla häradsskrifvare utan afseende å fögderiernas omfång. Det syntes dock Kongl. Maj:t obilligt, att de häradsskrifvare, hvilkas fögderier räknade ända till 60,000 personer och hvilka för sina tjensters bestridande behöfde anlita 2 à 3 biträden, icke skulle få åtnjuta större förmåner än häradsskrifvarne i de mindre distrikten, der tjensterna kunde skötas utan eller med ringa biträde. Detta var orsaken hvarför Kongl. Maj:t föreslagit en förändring med afseende å tjenstgöringspenningarnes belopp.

Hvad nu beträffar det för tjenstgöringspenningarne föreslagna minimum af 800 kronor, så erinra sig Kammarens Herrar ledamöter helt säkert, att vid de under de senare åren verkstälda löneregleringar tjenstemännens aflöningsförmåner fördelats i lön och tjenstgöringspenningar, de senare med den bestämmelse att vid inträffad ledighet den som förrättar tjensten får uppbära desamma. För en vikarie, som under ett år skall förrätta häradsskrifvaretjensten i ett af de mindre fögderierna, lär väl en ersättning af 800 kronor knappast kunna anses vara för högt tilltagen, särdeles om man tager i betraktande, att han äfven måste vidkännas de med tjenstens upprätthållande förenade utgifter.

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

Jag befarar att, om tjenstgöringspenningarne sättas lägre, det skall blifva hardt när omöjligt att vid förefallande behof erhålla dugliga vikarier. Det af Kongl. Maj:t för tjenstgöringspenningarne föreslagna sammanlagda anslaget öfverensstämmer äfven i det allra närmaste med kollegiernas förslag.

Till sist tillåter jag mig erinra, att, fastän här är fråga om en löneregleringen, som afser en så talrik klass af tjenstemän som häradsskrifvarnes, uppgående till ett antal af 117, det tillskott som, utöfver hvad förut utgått för landsstatens aflöning, erfordras — om man afräknar inkomsten af de sportler som hädanefter skulle frångå tjenstemännen och i stället tillfalla statsverket, — stälde sig så lågt, att näppeligen ett lägre någonsin blifvit för ett dylikt ändamål ifrågasatt.

Herr Bokström: Jag skulle icke hafva tillåtit mig att i denna fråga taga till ordet, om det icke hade varit derföre, att ingen annan påpekat ett misstag, som den förste talaren begick vid sin beräkning af häradsskrifvarnes blifvande inkomster. Om jag uppfattade honom rätt, var hans påstående sådant, att häradsskrifvarne enligt förslaget skulle komma att uppbära i lön 200 kronor, tjenstgöringspenningar 500 kronor och dessutom jemte debetsedelslösen och ålderstillägg särskilda tjenstgöringspenningar, som kunde komma att uppgå till ett belopp af 1,475 kronor. Det af mig antydda misstaget bestod deri, att, i motsats till denna hans uppgift, det första fixa beloppet af 500 kronor tydligen är inräknadt i de särskilda tjenstgöringspenningarne. Sålunda räknade han de förra två gånger i stället för en, och huru han i öfrigt kunde komma till den höga slutsumma han nämnde, deri kunde jag icke följa honom.

Då jag nu har ordet, ber jag att få uttala, att, om också häradsskrifvarnes löner under vissa förhållanden kunna skenbart uppgå till ett icke obetydande belopp, så får dock icke förbises, att desse tjenstemän hafva att för fullgörandet af sina tjensteåligganden anlita biträden och vidkännas jemväl andra kostnader, som icke i motsvarande grad drabba flertalet af öfrige tjenstemän. De fleste af desse fullgöra nemligen sina tjensteåligganden antingen i hemmet eller på embetsrummet, då deremot en del af det arbete, som åligger häradsskrifvarne, är af den beskaffenhet, att det måste utföras på skilda ställen inom distrikten, hvilket ju alltid måste medföra dyrare lefnadskostnader. Härtill komma äfven kostnaderna för åtskilliga resor, ty, såsom vi veta, hafva häradsskrifvarne årligen tre ordinarie tjensteresor omkring i sina distrikt; och hvilken betydelse denna omständighet eger i afseende på resekostnaden nu, sedan den nya skjutsstadgan blifvit införd, det behöfver jag icke här mera än antyda.

Man har äfven påstått, det häradsskrifvarne skulle hafva så litet att göra. I det afseendet vågar jag dock vara af en helt annan tanke. Äfven jag tror mig något känna till den saken; och till den kraft och verkan det hafva kan, vill jag derföre här betyga, att häradsskrifvarne, enligt min åsigt, äro bland de af göromål mest betungade af statens tjenstemän. Om lönerna för landsstaten hade reglerats genom samma komité, som afgifvit förslag till löneregleringar för öfriga

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

embetsmyndigheter, så skulle nog också — derom är jag fullt förvissad — häradsskrifvarnes göromål vunnit mera erkännande än nu, tyvärr, blifvit fallet.

Då här äfven framhållits, att en så väsentlig lättnad under senare åren skulle vunnits i afseende å den häradsskrifvarne åliggande debiteringen, så tillåter jag mig erinra, att kanske i en ganska snar framtid en ny tunga kommer att påläggas desse tjenstemän, om nemligen grundskatterna komma att afskrifvas. Lättnaden af att ränta och tionde blifvit satta i fixa penningebelopp försvinner då, enär häradsskrifvarne då för hvarje särskildt hemman eller lägenhet få att debitera en efter visst procentförhållande reducerad skatt.

På grund af alla dessa skäl, som jag nu endast i korhet velat antyda, tillåter jag mig yrka bifall till Utskottets förslag i förevarande punkt.

Herr Jöns Rundbäck: Jag erkänner, att jag i mitt förra anförande gjorde mig skyldig till det misstaget att vid beräkningen af häradsskrifvarnes löneförmåner två gånger räkna dessa 500 kronor af tjenstgöringspenningarne; men detta inverkar icke särdeles på slutsumman. Jag tror i allt fall, att häradsskrifvarne i de större fögderierna kunna påräkna en inkomst af 6,000 à 7,000 kronor årligen, då deras sportler, af hvilka jag räknade upp åtskilliga, helt säkert icke minskats under de sista åren genom hemmansklyfningen.

Jag vet specielt att en häradsskrifvare, då han uppgör beräkningar om afgäld för afsöndrade jordlägenheter, har ersättning derför. Vid mantalsskrifning skall vidare hvar och en som köpt ett hemman uppvisa fastighetsbrefvet, innan han blir upptagen i mantalslängden, och för hvarje sådant bevis skall till häradsskrifvaren erläggas en afgift af 1 krona. Detta blir en ganska stor extra inkomst för häradsskrifvarne i de större fögderierna.

Chefen för Civildepartementet uppläste ett stycke ur komiterades förslag, hvilket jag läst för många år sedan, hvaraf det skulle framgå, att häradsskrifvarne hafva andra sysselsättningar, som skulle motsvara den ofantliga lättnad de vunnit, derigenom att grundräntorna numera äro fixerade. Jag vågar dock betvifla att så är förhållandet och jag vill för öfrigt upplysa, att hela detta betänkande, motiven inberäknade, blifvit kasseradt både af Riksdagen och Regeringen, samt således ej heller torde böra åberopas såsom någon auktoritet. Beträffande båtsmansbeklädnaden, är det visserligen sant att den i någon mån kan sägas vara betungande för häradsskrifvarne i de trakter der båtsmansrotar finnas; men i de flesta fögderier finnas inga sådana och besväret med den förekommer dessutom endast hvart tredje år samt är för öfrigt af mycket enkel beskaffenhet. Hvad jag bestämdt vet och vidhåller är, att *en* person numera med största lätthet kan sköta häradsskrifvaretjensten i ett fögderi af normalt omfång, det vill säga med 20,000 invånare; jag känner till och med häradsskrifvare, som år ut och år in hafva tjenstledighet och hvilkas tjenster merendels upprätthållas af landskontorister, som under vissa mellantider mycket väl kunna sköta sin tjenst på landskontoret. Jag medgifver visserligen, att 800 kronor

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

är en något knapp lön för en vikarierande häradsskrifvare i de mindre distrikten; men då det visat sig, att dylika vikarier kunna tjenstgöra för 800 kronor om året, hvarför skall man då aflöna häradsskrifvarne i de större distrikten med 5 à 6,000 kronor? Jag för min del anser, att dessa tjenstemäns löner äro så rikligt tilltagna, att man icke på sätt som här skett behöfver insmuggla någon särskild rubrik af tjenstgöringspenningar. Det är icke nog med att man vill höja aflöningsstaten med ålderstillägg, utan man vill äfven hafva ett nytt löneappendix för alla häradsskrifvarne i form af tillägg å tjenstgöringspenningarne. Jag tror fortfarande icke, att jag gör mig skyldig till någon orättvisa, om jag antager att ett fögderi i medeltal har 20,000 invånare och att lönerna derefter böra beräknas, så att icke en häradsskrifvare, som har ett fögderi med till exempel 15,000 invånare, får lika stor lön som en häradsskrifvare i ett fögderi med 60,000 invånare, ty lönen bör stå i förhållande till arbetet.

Jag yrkar fortfarande bifall till mitt förslag och ber att få läsa upp det ännu en gång. Slutmeningen i Utskottets hemställan komme enligt mitt förslag att få följande lydelse: "med tillägg å tjenstgöringspenningar af 75 kronor för hvarje börjadt femtusental af folkmängden i tjenstedistriktet som öfverstiger 20,000."

Grefve Sparre: Jag befarar att den siste värde talaren ännu en gång måste låta pruta med sig. När han fick upp lönen för häradsskrifvarne till 5 à 6,000 kronor, kunde jag omöjligt följa honom; jag åtminstone har icke på långt när kommit till så hög siffra som han. Af det föreliggande betänkandet framgår, att lönen skulle blifva 2,000 kronor och att tjenstgöringspenningarne jemte det stadgade beloppet 500 kronor skulle uppgå till 750 kronor i ett distrikt med 50,000 invånare, om tillägget till tjenstgöringspenningarne bestämdes till 75 kronor för hvarje börjadt femtusental af folkmängden. Detta gör tillsammans 3,250 kronor. Härtill kommer debetsedelslösen, hvars belopp ej är så lätt att bestämma, men som af Kongl. Maj:t beräknats vexla mellan 124 och 675 kronor. Lägger man det sistnämnda beloppet, det högsta hvartill debetsedelslösen kan stiga, till de 3,250 kronor, så får man en summa af 3,875 kronor. Nu är det uppgifvet att häradsskrifvarne äfven hafva sportler. Ja, det är sant; men dessa inskränka sig till lösen för ett och annat taxeringsbevis, åtminstone uppgå de i allmänhet icke till något betydande belopp. En häradsskrifvares löneinkomst blifver således i bästa fall 3,875 kronor; och efter 10 års tjenstgöring, då han erhåller ett ålderstillägg af 500 kronor, stiger den till 4,375 kronor. Öfver 4,500 kronor torde den svårligen komma att gå, sportlerna inberäknade.

Nu ber jag att få erinra, att häradsskrifvarnes tjenstgöring onekligen är förenad med rätt stora omkostnader. De hafva årligen att göra två bestämda och långvariga reseturer. Först och främst skola de bevista mantals- och skattskrifningarne, då de få resa från den ena socknen till den andra och ofta vidkännas ganska dryga kostnader under sitt logerande vid de större gästgifverierna, der dessa förrättningar i allmänhet för folkets beqvämlighets skull äro utsatta att

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

hållas. Dessa resor inträffa i November. Sedan de äro slutade, följer snart derpå i Januari kronouppbörden, då häradsskrifvaren skall åtfölja kronofogden för att attestera densamma. I det län, jag tillhör, har jag ofta hört klagomål öfver att dessa resor äro särdeles betungande, och jag kan icke tro, att de ifrågavarande tjenstemännen med en löneinkomst under de tio första åren af icke mer än omkring 4,000 kronor, hvilken sedan ökas till 4,500 kronor, skola i någon mån kunna under sådana förhållanden anses vara öfverflödigt högt aflönade. Jag vet icke, hvad det kunde vara för ett snille, hvarom den ärade representanten från Bohuslän talade, och som kunde jemte häradsskrifvaretjensten sköta, såsom jag tyckte mig höra, en länsbokhållaretjenst. Men jag får bekänna, att det är för mig alldeles obegripligt och kan icke förklaras på annat sätt, än att häradsskrifvaredistriktet hört till dessa minsta med en folkmängd af allenast 15,000 personer. Jag hoppas emellertid, med afseende jemväl på de upplysningar Stats-Utskottets vice ordförande lemnat beträffande sin vunna erfarenhet om häradsskrifvarnes omfattande och svåra arbete, att Kammaren icke vägrar att godkänna Utskottets förslag, hvartill jag anhåller om bifall.

Herr Statsrådet Thyselius: Jag har anhållit om ordet endast för att rätta en missuppfattning hos en ärad representant från Bohuslän. Hvad jag i mitt förra anförande citerade, var icke det af honom omnämnda komitébetänkandet, utan ett underdånigt utlåtande af de kollegier, som blifvit hörda i frågan och hvilka grundat detta utlåtande på yttranden, som infordrats från Konungens Befallningshafvande i de olika länen.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har begärt ordet för att gifva tillkänna, att jag instämmer i Jöns Rundbäcks yrkande. På samma gång skall jag bedja att få rätta ett misstag af Grefve Sparre. Det är icke första gången sådant är behöfligt, då han rör sig med siffror. Jag kan icke fatta annat, än att han vid sin beräkning af häradsskrifvares löneinkomster bortglömde tjenstgöringspenningarne 500 kronor. Detta blir alltid ett plus till den siffra han kom till. Han sade äfven att största folkmängden inom något häradsskrifvaredistrikt var 53,000 personer; men jag skall hänvisa honom till statsrådsprotokollet, hvaraf inhemtas, att det finnes häradsskrifvaredistrikt med mer än 60,000 invånare. Enligt min beräkning skulle häradsskrifvaren få 2,000 kronor i lön och 500 kronor i tjenstgöringspenningar jemte 500 kronor som ålderstillägg. Dertill komma 75 kronor för hvart 5,000 af invånareantalet inom distriktet, jemte ålderstillägg och sportler. Huru jag än räknar, kommer jag således till en siffra, som öfverstiger hvad Riksdagen i löneväg bestämt för bokhållare och öfrige första gradens tjenstemän i de centrala embetsverken. Nu har man alltid förut påstått, att det skulle vara mycket dyrare att uppehålla sig i stad, företrädesvis hufvudstaden, än på landet. Och då härtill kommer, att för erhållande af häradsskrifvarebefattning erfordras allenast studentexamen, under det att för de flesta andra tjenster inom läg-

Angående löneregleringen för häradsskrifvarne. (Forts.)

sta lönegrad är såsom kompetensvilkor uppställd akademisk examen, skulle det enligt min tanke innebära en orättvisa mot denna senare klass af tjenstemän att nu gifva häradsskrifvare den högre aflöning Utskottet föreslagit. Jag tror således, att, när man bifallit den föregående punkten, man skulle åstadkomma åtminstone någon utjemning och rättvisa genom att antaga Jöns Rundbäcks förslag. Jag vill erinra om, att jag hvarken nu eller förut yttrat ett ord, som häntyder på, att jag önskar en indragning af häradsskrifvaretjensterna. När man således söker bevisa deras behöflighet, liksom när man framhåller, att alla de, som vilja indelningsverkets afskaffande och grundskatternas afskrifning, måste rösta för den af Utskottet föreslagna högre aflöningen, så gör man sig skyldig till öfverdrifter, dem jag icke behöfver vederlägga.

Jag yrkar bifall till Jöns Rundbäcks förslag.

Herr C. I. Bengtsson: Då jag tror, att Herr Jöns Rundbäcks förslag är det bästa och rigtigaste, vill jag blott tillkännagifva, att ag instämmer deri.

Herr Aug. Peterson: Då jag icke ännu deltagit i denna långa diskussion angående reglering af häradsskrifvares löner, ber jag att nu få yttra några få ord. Vid senaste omröstningen i förra punkten biträdde jag Kongl. Maj:ts förslag med den modifikation deri, som Herr Ola Andersson gjort, emedan jag ansåg, att den lön, som nu föreslagits för häradsskrifvarne, ingalunda är för hög. Dessa tjenstemän hafva ett ansträngande och maktpåliggande arbete, som de vanligen icke kunna fullgöra utan biträde. Jag har haft tillfälle att flere gånger besöka häradsskrifvarekontor och dervid sett, att för uppbörden erfordrats många biträden. Häradsskrifvaren bär ansvaret för desse biträdens arbete. Det är ofta ganska svårt för honom att få dugligt och pålitligt folk. Jag vet till och med ett fall, der en häradsskrifvare hade ett gammalt biträde, på hvilken han ansåg sig tryggt kunna lita; men detta biträde gjorde sig dock vid debiteringen skyldig till ett fel. Och följden häraf blef, att häradsskrifvaren blef förbjuden att vidare tjenstgöra och måste alltsedan år efter år söka tjenstledighet, hvilket som en nåd beviljades honom för hans till nämnda tid ådagalagda redbarhet och nit i sina åligganden; han hade blott några år qvar till pensionstiden.

Då således häradsskrifvarnes befattning är en maktpåliggande befattning, förefinnes icke heller något skäl att pruta på de föreslagna lönerna till dessa tjenstemän, som så ärligt få göra skäl för desamma. Jag yrkar bifall till Utskottets betänkande.

Herr Gasslander: Jag begärde ordet endast för att rätta en uppgift, som talaren på dalabänken lemnade. Han anställde en jemförelse mellan häradsskrifvarne och tjenstemännen i första graden, till exempel bokhållare och revisorer, och ansåg att de förre skulle blifva ojemförligt högre aflönade än de senare. Jag tillåter mig dock fästa hans uppmärksamhet derå, att häradsskrifvarne få sjelfve vidkännas

kostnaderna för arbetsbiträden, skrifmaterialier, resor till ordinarie förrättningar med mera, hvarföre den anstälda jemförelsen icke är hållbar.

Herr Nils Petersson: Jag afstår från ordet och instämmer med Herr Jöns Rundbäck.

Herr Jöns Rundbäck: Hvad vidkommer Herr August Petersons uppgift derom att en häradsskrifvare haft ett biträde, som begått ett fel i tjensten, som förorsakat att häradsskrifvaren måst år efter år afstå från utöfningen af sin tjenst, så får jag säga, att om jag varit i den tjenstemannens ställe, så skulle jag sjelf hafva skött min tjenst och sålunda sluppit att behöfva lida för en annans skull.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner, enligt de gjorda yrkandena, dels på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick och dels på bifall till samma hemställan med den förändring, som Herr Jöns Rundbäck föreslagit; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd och företogs, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Stats-Utskottet hemstält i 6:te punkten mom. c) af Utlåtandet N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, har Kammaren godkänt Utskottets berörda hemställan, med den förändring, att den der intagna slutmening erhåller följande lydelse: "Med tillägg å tjenstgöringspenningarne af 75 kronor för hvarje börjadt femtusental af folkmängden i sådana tjenstedistrikt, der folkmängden öfverstiger 20,000."

Omröstningen visade 83 ja mot 73 nej, hvadan Utskottets hemställan oförändrad bifallits.

Mom. d) och e)

Biföllos.

Punkterna 7—19

Blefvo jemväl bifallna.

Punkten 20

Lades till handlingarne.

Punkterna 21—30

Biföllos.

Punkten 31.

Om anslag till nya byggnader m. m. vid statens redan trafikerade jernvägar.

I *mom. a)* hade Utskottet föreslagit,

att, enligt derom af Kongl. Maj:t gjord framställning, till utförande af nya byggnader — deribland en bostadsbyggnad för stationsbetjeningen vid Bollnäs — och anläggningar vid statens redan trafikerade jernvägar måtte anvisas ett särskildt anslag för år 1881 af 300,000 kronor.

I anledning af detta förslag anförde:

Herr *Olof Jonsson,* som jemte Herrar *Liss Olof Larsson*, *Nils Petersson* och *Ola Andersson* i Burlöf inom Utskottet reserverat sig vid förevarande punkt: Vid denna punkt har jag antecknat mig som reservant, utan att dock angifva i hvilket afseende jag reserverat mig. Reservationen gäller emellertid ett anslag på 20,000 kronor till byggande af en bostad åt tågbetjeningen vid Bollnäs station, hvilket anslag jag anser mig icke kunna gilla. Såsom skäl för denna min åsigt vill jag först anföra ställets olämplighet för tågen att der stanna. Som emellertid Kammaren troligen icke hyser något särdeles stort intresse för hvad jag i den vägen kunde hafva att säga, skall jag icke vidare utveckla den sidan af saken, utan endast hålla mig till hvad som kan gälla i allmänhet såsom skäl för min åsigt.

Den ifrågavarande byggnaden, som skulle komma att kosta 20,000 kronor, är afsedd att inrymma samma antal personer, som nu är inhyst i en byggnad, hvilken förhyres för en kostnad af 1,400 kronor för år.

Nu är det alldeles tydligt och klart, att det icke kan vara någon affär att bygga ett hus för 20,000 kronor, när man kan få för 1,400 kronor hyra ett annat, som fyller samma ändamål. Detta hus, hvilket för närvarande hyres och hvarom kontraktet gäller för flere år, ligger på endast 300 till 400 fots afstånd från jernvägsstationen och är således icke heller i detta afseende olämpligt för tågbetjeningen. Om man nu på anläggningskostnaden, 20,000 kronor, räknar 5 procent ränta, utgör detta 1,000 kronor. Men härjemte måste anläggningskostnaden amorteras åtminstone på en tid af 50 år, hvartill kommer underhållskostnaden. Om man nu från hyresbeloppet 1,400 kronor drager den beräknade räntan, återstår ett öfverskott af 400 kronor för amorteringen. Detta kan ju icke blifva någon god affär,

äfven om man icke medräknar risken af, att det nybygda huset helt enkelt kan brinna upp.

Om anslag till nya byggnader m. m. vid statens redan trafikerade jernvägar. (Forts.)

Jernvägstrafikstyrelsen försäkrar aldrig sina byggnader mot eldfara, oaktadt det ofta händt att stationshus brunnit upp. Jag finner det således för min del alldeles tydligt och klart, att det är mycket bättre att fortfarande förhyra den nu förhyrda lägenheten efter nuvarande aftalets slut, än att bygga ett nytt hus. Dessutom torde jag icke misstaga mig om jag vågar påstå, att denna nu förhyrda lägenheten inom några få år skall kunna hyras för vida billigare pris än det nuvarande. Trafikstyrelsen har nemligen uppgjort det nu gällande hyreskontraktet under en tid, då en mängd jernvägsarbetare behöfde bostad i Bollnäs och hvarigenom hyresprisen betydligt uppdrefvos; men sedan desse arbetare nu flyttat derifrån och prisförhållandena på platsen derigenom åter inträdt i normalt skick, är det också gifvet att hyrorna skola falla.

Jag skall icke trötta Kammaren med att vidare utveckla denna fråga, utan hoppas att en hvar som närmare tänker på de underhaltiga skäl, som Utskottet anfört för bifall till förslaget, skall finna att jag haft goda skäl för min reservation, och att det för staten vore lämpligare att fortfarande på platsen förhyra för ändamålet lämplig lägenhet än att der bygga ett nytt boningshus. Jag yrkar derför, att Kammaren icke måtte bevilja dessa 20,000 kronor, men för öfrigt bifalla Utskottets förslag.

Vidare yttrades ej. Sedan propositioner gifvits såväl på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick som ock på Herr Olof Jonssons yrkande, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Mom. b)

Utskottet hade hemstält,

att, i öfverensstämmelse med derom af Kongl. Maj:t framstäldt förslag, utaf det till fyllnad i förut beräknade medel för anskaffande af rörlig materiel å norra stambanan norr om Storvik beviljade särskilda anslag å 5,400,000 kronor måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för år 1881 det belopp, som deraf återstode oanvisadt, eller 1,400,000 kronor.

Om anslag till rörlig materiel å norra stambanan.

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Thyselius yttrade: Jag har icke något annat att anföra än att, med anledning af några ord, som förekomma i Stats-Utskottets betänkande i denna punkt och hvilka uttrycka den förhoppning att den förbättring i afseende på jernvägstrafikens resultat, som under slutet af föregående året visat sig, äfven måtte för framtiden fortfara, anhålla att få meddela, att under Januari månad detta år har behållningen af jernvägstrafiken öfverstigit den för samma månad sistlidet år med 209,593 kronor 37 öre, hvarutaf 182,703 kronor 54 öre föranledts af ökade inkomster och 26,889 kronor 83 öre af en minskning i omkostnaderna, och att utgifterna under Januari månad i år, jemförda med dem

Om anslag till rörlig materiel å norra stambanan. (Forts.)

under Januari månad näst föregående år, hafva nedgått från 71,8 procent till 59,4 procent; och har Trafikstyrelsen till Statskontoret under detta år redan inbetalt ett belopp af en och en half million kronor.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 32

Bifölls.

Punkten 33

Lades till handlingarne.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Stockholm, Isaac Marcus' Boktryckeri-Aktiebolag, 1880.